

ÅRSRAPPORT
2015

NHO Reiseliv – en del av et større felleskap

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge, og er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). NHO er den største interesseorganisasjonen for bedrifter i Norge.

18 LANDSFORENINGER

NHO REISELIV
ER 1 AV 18
LANDSFORENINGER

NHO SENTRALT

NHO

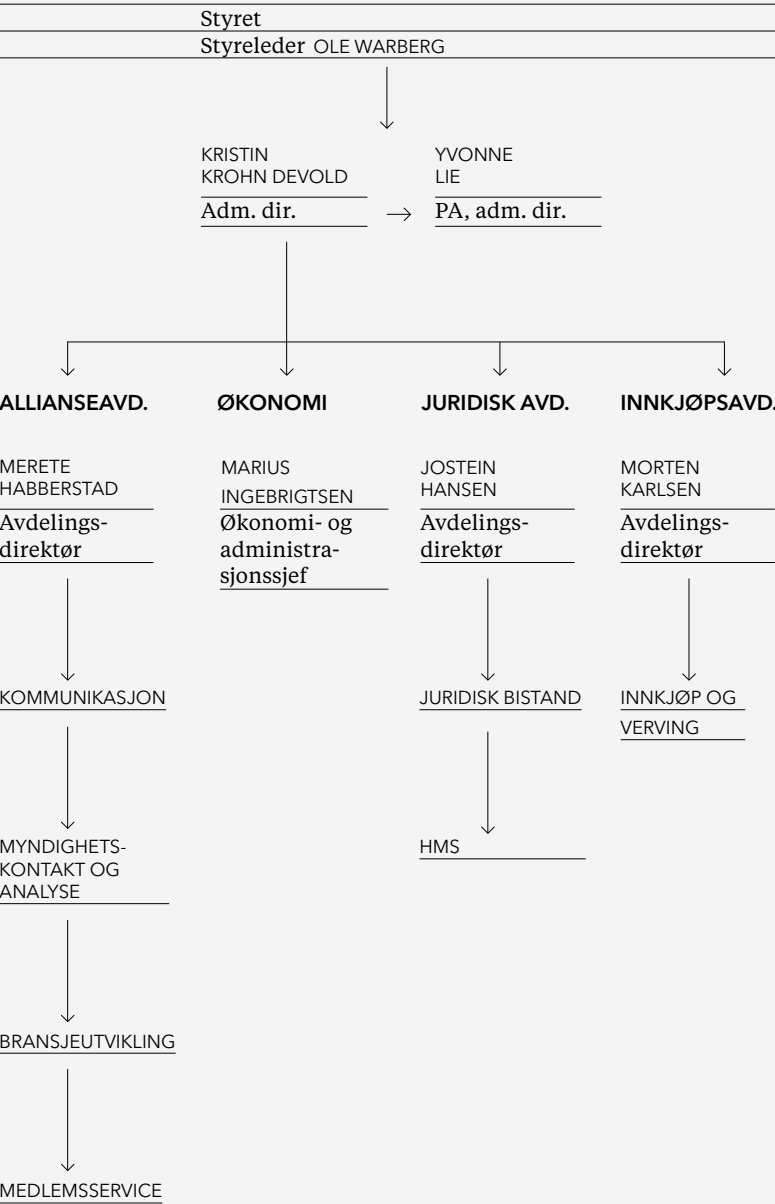

15 REGIONKONTORER

NHO ER
REPRESENTERT
PÅ 15
REGIONKONTOR

→ 7
NHO REISELIV
REGIONSTYRER

NHO SENTRALT

Mål og verdier

VÅRT HOVEDMÅL

NHO Reiseliv skal arbeide for å gi medlemmene arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at hvert enkelt medlem kan oppnå økt lønnsomhet og sunn vekstkraft for sin bedrift. NHO Reiseliv er reiselivseksperten som er talerør og toneangivende nærings- og arbeidsgiverorganisasjon for hele reiselivet i Norge.

VÅR POSISJON

Nærings- og arbeidsgiverorganisasjonen for hele reiselivet.

VÅRE VERDIER

Modig, samspillende, tilgjengelig og troverdig.

Årsrapporten 2015 er utarbeidet av kommunikasjonsenheten i NHO Reiseliv. Redaktører: Ida Bakken Tønder, Senior kommunikasjonsrådgiver, og Merete Habberstad, Kommunikasjonsdirektør og leder for Allianseavdelingen. Design og redaksjonell rådgivning: Fete typer. Forsidefoto: Per Sollerman. Utgitt mai 2016. Trykk: Fladeby AS. Opplag: 700. Rapporten er trykt på miljøvennlig papir.

Innhold

Organisasjonen

- 2 Organisasjonskart
- 3 Mål, posisjon og verdier
- 4 Leder
- 5 Høydepunkter 2015
- 6 Case: Sosiale medier
- 8 Dette er NHO Reiseliv
- 10 Case: Reiseapp
- 12 Verdiskapingstall
- 14 Nøkkeltall
- 16 Case: Robot

Våre tjenester

- 18 NHO Reiselivs hovedtjenester
- 19 Allianse
- 22 Innkjøpskjeden
- 24 Juridisk og HMS
- 26 Case: Digital plattform
- 28 Regionsapparatet

Årsregnskap

- 30 Styrets beretning
- 36 Årsregnskap
- 50 Revisjonsberetning

ADMINISTRERENDE DIREKTØR
HAR ORDET

En moderne næring med fremtidstro

Optimismen er fortsatt tilstede etter 2015 som var et vellykket år for norsk reiseliv. Fremtiden er preget av ringvirkninger fra oljemotbakken, og er mer avhengig av rammebetingelser som stimulerer til fortsatt vekst og innovasjon.

Foto: Per Sollerman

■ **2015** ble et godt år for reiselivet i Norge. Aldri før har så mange utlendinger overnattet på norske hoteller. Forklaringen er det attraktive norske reiselivsproduktet, anført av unik natur og kultur, samt en gunstig kronekurs. Norske reiselivsbedrifter ligger i tillegg langt fremme i å nyttiggjøre seg den digitale revolusjonen.

INNOVASJON SKAPER REISELYST Norsk reiseliv er en innovativ næring som er i front i den teknologiske utviklingen. Mange er flinke til å ta i bruk nye digitale verktøy og teknologiske løsninger, som skaper en bedre gjesteopplevelse ved å gjøre det lettere å booke, betale, få informasjon og dele opplevelsen med andre. Svært mange av våre bedrifter benytter sosiale medier strategisk for å selge gode opplevelser.

Nye digitale løsninger skaper reiselyst og gjør markedsføringen av Norge enklere og mer effektiv. Norge ligger langt fremme i bruken av mobiltelefoner og apper, og denne utviklingen har blant annet flere skisteder vært flinke til å utnytte. For eksempel har over 400 000 lastet ned Myskistar-appen, som gir siste nytt om vær, snødybde, føre og antall åpne heiser.

NY REISELIVSMELDING Reiselivet er en av Norges fremtidsnæringer. For at den skal fortsette å vokse kreves det lover og regler som er tilpasset dagens samfunn, og ikke minst myndigheter som ser reiselivet som en viktig del av fremtidens arbeidsliv. Det er positivt at det for 2016 er varslet en ny stortingsmelding om reiseliv, forutsatt at innholdet bidrar til bedre offentlige rammebetingelser.

NHO Reiseliv har gitt klare innspill til så vel Reiselivsmeldingen som Skattemeldingen som Stortinget behandler i 2016. Likestilt skatt med plattformøkonomiselskapene, kamp mot tilsynsveldet, digitalisering av det offentlige og bortfall av formueskatt på næringsvirksomhet er viktige saker for NHO Reiseliv i 2016.

Felles for alle innspill er at reiselivet er en moderne, digitalisert fremtidsnæring med stor sysselsettingseffekt, og at myndighetene i langt større grad må spille på lag med næringen. Reiselivsnæringen er underlagt et omfattende regelverk og mange tilsynsmyndigheter som kontrollerer virksomhetene. For mange bedrifter kan de mange reguleringene oppleves som en barriere for entreprenørskap og innovasjon, og at det er flere som kontrollerer enn som produserer. Dette tilsynsveldet må dreies om kraftig i retning av veiledning og støtte, fremfor å gjøre hverdagen unødige krevende og hemmende for arbeidsgiverne.

INVESTERINGSVENNLIG SKATTEPOLITIKK Formueskatt og tilsynsveldet gjør det urimelig tungt å være bedriftsleder og eier. Det som betales i formueskatt, er midler som kunne blitt investert i bedriften og skapt vekst og nye arbeidsplasser. Sammen med NHO-fellesskapet jobber NHO Reiseliv for fjerning, eller reduksjon av denne særnorske skatten.

SKYER I SIKTE Markedsutsiktene for 2016 har mørkere skyer i sikte. Fallet i oljeprisen har gitt økt ledighet og utrygghet, og vi har fortsatt ikke sett full effekt av ringvirkningene i det norske samfunnet. Særlig rammer dette yrkestrafikk-markedet. For første gang på flere år opplevde Avinor i 2015 en svak nedgang i flytrafikken. Flyseteavgiften, som ble vedtatt i budsjettforliket høsten 2015, er også et eksempel på en særnorsk politikk som vil kunne påføre flytrafikken og reiselivet en svært uheldig konkurranseulempe uten å bedre miljøet.

Norsk reiseliv er en moderne næring med fremtidstro, og den tiltrekker seg utenlandske gjester som aldri før. Fremtiden avhenger likevel av rammebetingelser som stimulerer mer enn de hemmer, og myndigheter som ser vår næring som en viktig del av bærekraftalternativet og fremtidens arbeidsliv. Fortsatt oppleves myndighetenes fokus på skatteøkninger for servicenæringene og flere former for tilsyn som tyngre, enn fokuset på lettelser og positiv tilrettelegging.

Høydepunkter 2015

VÅREN 2016 kommer regjeringen med en stortingsmelding om norsk reiseliv. Det er 15 år siden forrige gang, og NHO Reiseliv er svært fornøyd med at det kommer en ny reiselivsmelding som er forankret i Stortinget.

FOR FØRSTE GANG på mange år var det i mars 2015 en økning i antall søkere til restaurant- og matfag. NHO Reiseliv har lenge jobbet for å øke interessen for kokk- og servitøryrket.

REGJERINGEN har bekreftet at de vil innføre en filmsentivordning i Norge fra 2016. Dette er noe NHO Reiseliv har jobbet med i mange år. Innspillingen av Jo Nesbøs *Snømannen* våren 2016 viser hvor viktig denne ordningen er.

2015 ble et rekordår for norsk reiseliv. I juli økte antall overnattinger ved norske hoteller med 13 prosent sammenlignet med året før. Særlig fra Asia har økningen vært stor, med 43 prosent flere hotellovernattinger bare i juli.

REGJERINGEN har innført en endring i fireårsregelen som innebærer at en skjenkebevilling automatisk opphører etter at et nytt kommunestyre tiltrer. Med den nye ordningen kan kommunen beslutte å la en skjenkebevilling løpe inntil videre. Dette er en viktig seier for NHO Reiseliv, som lenge har jobbet for å få på plass et enklere og mer effektivt regelverk.

NHO REISELIV har satt i gang et prosjekt mot matsvinn i samarbeid med Matvett. Nå skal matsvinnet på hotell- og restaurantkjøkken kartlegges slik at det kan utarbeides løsninger og tiltak for å få bukt med problemet.

Verdifullt engasjement

Gode opplevelser er til for å deles. Derfor blir sosiale medier stadig viktigere for markedsføringen av norske reiselivsbedrifter. På en kostnadseffektiv måte kan du formidle hvem du er og hva du står for. Og ikke minst får du drahjelp av gjestene dine, så lenge du sørger for at de har gode historier å fortelle.

DOMINIC GORHAM

GUEST RELATION MANAGER

– Vi bruker sosiale medier aktivt til å fortelle vår historie og vise hverdagen på The Thief. Nesten alle gjestene våre deler opplevelser og bilder fra oppholdet på sosiale medier.

BEDRIFT: THE THIEF

STED: TJUVHOLMEN, OSLO

MEDLEM: SIDEN 2012

OM THE THIEF OG HVA DE HAR GJORT:

Hotellet The Thief på Tjuvholmen har bygget sin fortelling på kontrasten mellom stedets lurvete fortid og dagens «high-end» tilbud i Oslos nye kunstbydel. Historien er blitt en integrert del av hotellopplevelsen, aktivt formidlet med «tjuvens» egen stemme i sosiale medier. Historien vokser gjennom fortellingene til gjester, personalet og kreative samarbeidspartnere. The Thief har posisjonert seg uten å satse på tradisjonell markedsføring.

14 900

- Med 14 900 følgere på Instagram er The Thief det hotellet i Skandinavia med flest Instagram-følgere.

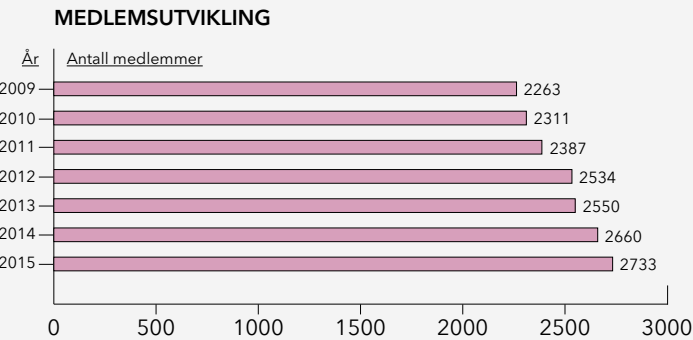

Dette er NHO Reiseliv

NHO Reiseliv har over 2700 medlemsbedrifter og er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge. Vi får stadig nye medlemsbedrifter, og det styrker vår gjennomslagskraft. Jo flere vi blir, jo mer kan vi få til sammen.

NHO Reiseliv jobber for gode rammevilkår for medlemsbedriftene og engasjerer seg for bedriftenes interesser på en rekke samfunnsområder. Gjennom medlemskapet får bedriftene tilgang til en rekke fordeler, blant annet eksperthjelp for arbeidsgivere, nyttige verktøy, kurs og attraktive møteplasser. Medlemmer får også økonomiske fordeler gjennom NHO Reiselivs innkjøpskjede.

NHO Reiselivs administrasjon i Oslo har 37 medarbeidere. NHO Reiseliv har i tillegg egne regionforeninger. Sammen med NHOs 15 regionkontorer har de faglig kompetanse og lokal kunnskap som bistår næringen. NHO Reiseliv arbeider målrettet for å fremme reiselivets interesser overfor det politiske miljø – sentralt så vel som lokalt.

VÅRE MEDLEMMER

Våre medlemsbedrifter spenner fra små familieeide bedrifter til multi-nasjonale selskaper, men flertallet er små og mellomstore bedrifter.

860

OVERNATTINGSSTEDER

Hoteller, pensjonater, rorbuer, campingplasser, vandrerhjem og turisthytter.

1318

SERVERINGSSTEDER

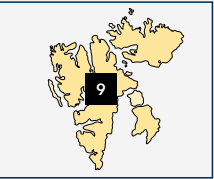
Restauranter, kafeer, puber, barer, nattklubber, kaffebarer, cateringbedrifter, kantiner, storkiosker og gatekjøkken.

63

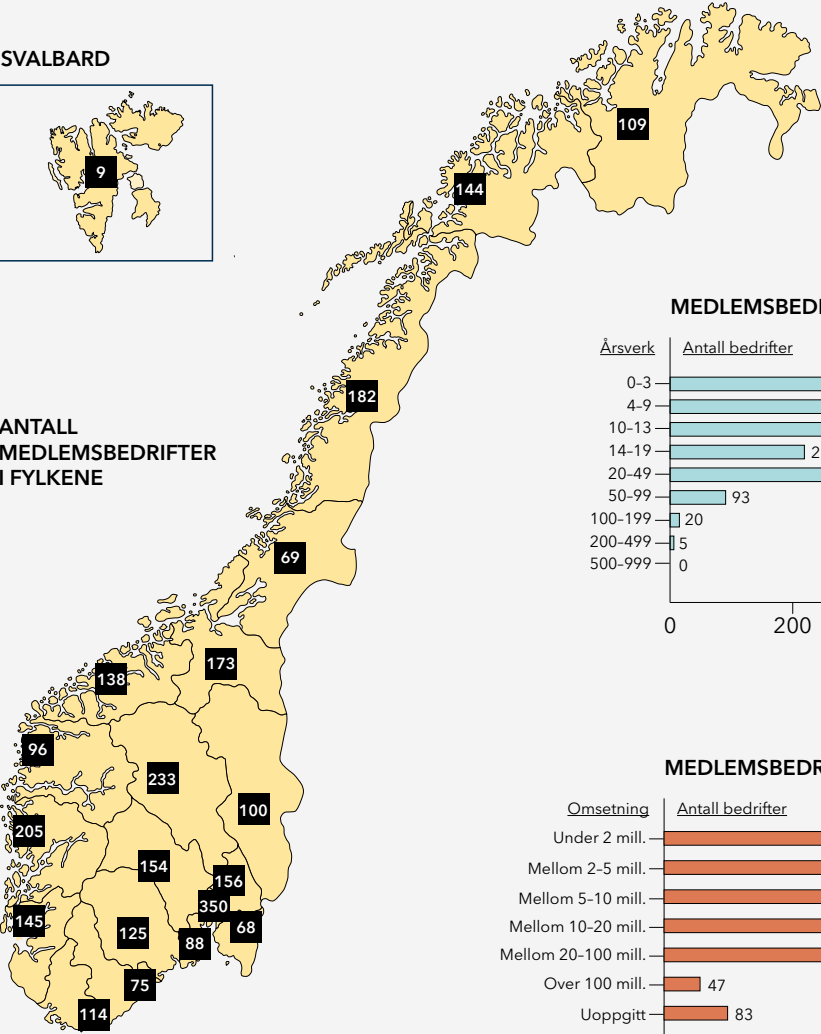
DESTINASJONSSELSKAPER

Destinasjonsselskaper, regionselskaper, landsdelsselskaper og turistinformasjoner.

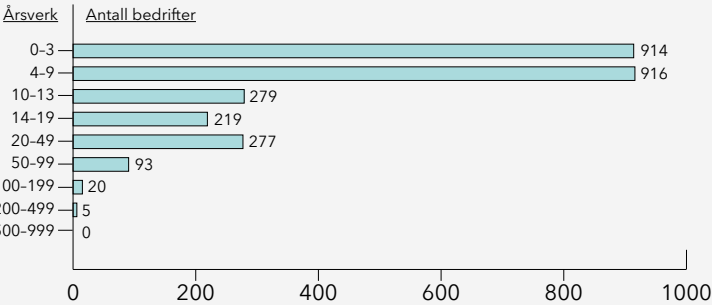
SVALBARD

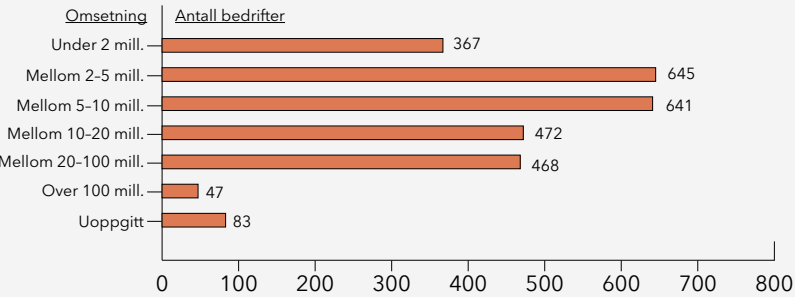
ANTALL MEDLEMSBEDRIFTER I FYLKENE

MEDLEMSBEDRIFTER ETTER ÅRSVERK

MEDLEMSBEDRIFTER ETTER OMSETNING

44 mrd.

OMSETNING

Våre medlemsbedrifter omsetter for tilsammen 44 milliarder kroner per år.

106

OPPLEVELSESBEDRIFTER

Opplevelses- og reisearrangører, event-selskaper, turistfiske, gardsturisme, charterbåter, fornøylesparker, dyrehager, aktivitets- og alpinanlegg og kulturbedrifter.

107

BILUTLEIESELSKAPER

Småbiler, varebiler og lastebiler.

201

CAMPINGBEDRIFTER

Sjnerklassifiserte campingplasser, temabaserte, helårscamping, sommer-camping, vintercamping, natur-camping, aktivitetscamping.

Skaper reiselyst

Nordmenn har trykket smarttelefonene til sitt bryst og bruken av apper har eksplodert på få år. For gjestene handler det om gode brukeropplevelser og tilgang på nytting informasjon. For reiselivsdestinasjonene er gode apper kostnadseffektiv markedsføring som bidrar til å bygge langvarige og gode relasjoner til publikum, slik at de kommer – og kommer igjen.

400 000

■ har lastet ned Myskistar

Foto: Ola Matsson /SkiStar Trysil

Foto: Ola Matsson, SkiStar

TURID BACKE-VIKEN

SALGS- OG MARKEDSSJEF

– Jeg tror mange laster ned appen vår rett og slett fordi den gjør skikjøring enda morsommere. Den skaper reiselyst fordi den gir enkel tilgang til oppdatert informasjon om seks fantastiske skidestinasjoner og alt som skjer der, både med og uten ski.

BEDRIFT: SKISTAR

STED: TRYSIL

MEDLEM SIDEN: 2009

OM SKISTAR OG HVA DE HAR GJORT: Myskistar har som mål å få flere besøkende til Skistars alpinanlegg. Appen gir siste nytt om vær, føre og åpne bakker, og registrer antall heisturer og fallhøydemeter du har kjørt. Du kan se hvor familie og venner befinner seg i bakken, og få informasjon om gode tilbud, aktiviteter og konkurranser. For den som vil, er det også bygd inn en kaloriteller. Skiopplevelsen kan enkelt deles i sosiale medier, og appen gir gratis WIFI på utvalgte steder.

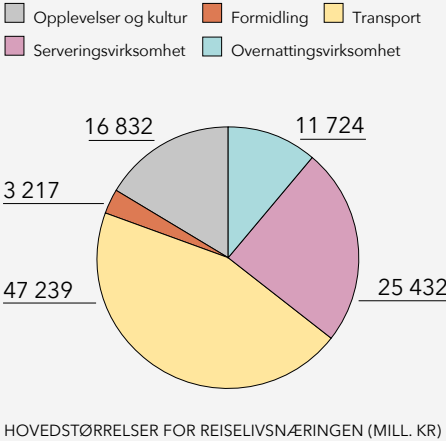
Verdiskapingstall

Norsk reiseliv opplever sterk vekst i antall sysselsatte og verdiskaping. Aldri før har så mange utenlandske turister valgt Norge som reisemål.

De siste tilgjengelige tall fra SSB er benyttet. Derfor kan det variere i tall hentet fra 2014 og 2015.

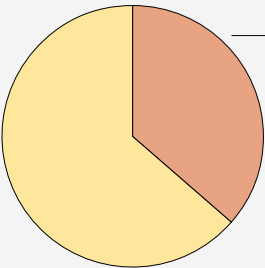
100 mrd.

VERDISKAPING I 2014 sto reiselivsnæringen for en verdiskaping på 100 milliarder kroner. Det er en økning på 3,4 prosent fra året før.

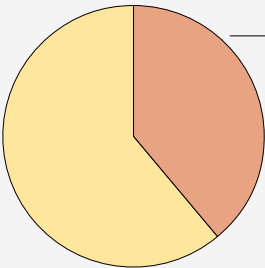

157 300

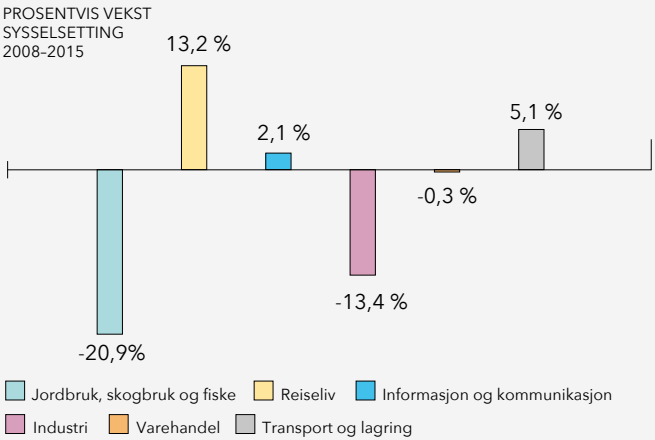
ARBEIDSPLASSER Reiselivsnæringen sysselsetter 157 300 årsverk (2014). Det er en økning på 2,3 prosent fra 2013.

SYSSELSATTE UNDER 24 I overnatting og servering er 36,4 prosent under 24 år (den største næringen for unge, tall fra 2015).

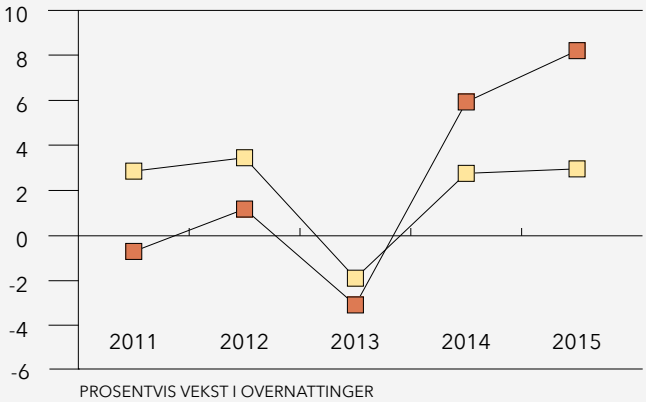

ANDEL SYSSELSATTE INNVANDRERE I overnatting og servering har 39 prosent utenlandsk bakgrunn (den største integreringsnæringen, tall fra 2014).

13,2%

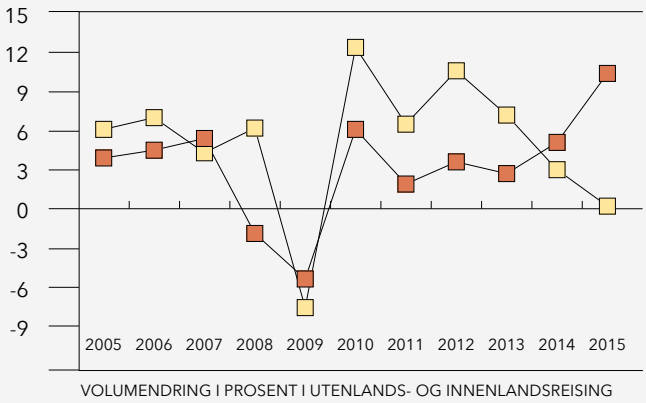
SYSSELSETTING Norsk reiseliv er en av de næringene som har hatt størst vekst i antall sysselsatte de siste årene. Fra 2008 til 2015 har reiselivsnæringen økt antall ansatte med 13,2 prosent.

OVERNATTING I 2015 var det registrert 31,7 millioner overnattinger i Norge.
- Nordmenn sto for 22,8 millioner overnattinger.
- Utenlandske besøkende sto for 8,8 millioner overnattinger.
- Det er de utenlandske gjestedøgnene som har hatt størst økning, med en vekst på i overkant av åtte prosent fra året før.

150 mrd.

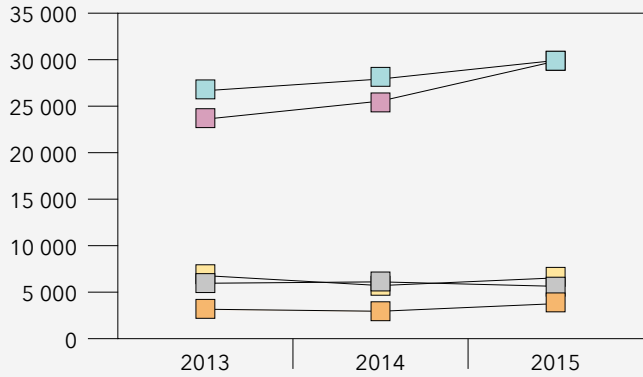
SAMLET TURISTKONSUM I 2014 var samlet turistkonsum på 150 milliarder kroner i Norge. Det er en økning på 10 prosent fra 2011.

TURISTBALANSEN I mange år har en betydelig større andel nordmenn reist ut av landet sammenlignet med hva det har kommet av utenlandske reisende til Norge. Det er et mål å øke trafikken fra utlandet, og dermed tette igjen gapet i turistbalansen. I 2014 ser vi et skifte, ved at veksten fra utenlandske reisende til Norge er høyere sammenlignet med nordmenn som reiser ut av Norge.

Nøkkeltall, kostnader og inntekter

NHO Reiseliv har som mål å drive økonomisk sunt. De største postene i regnskapet går til service og tjenester til medlems-bedriftene, samt arbeidet med å bedre rammebetingelsene som vil sikre større lønnsomhet og bærekraft for reiselivsnæringen.

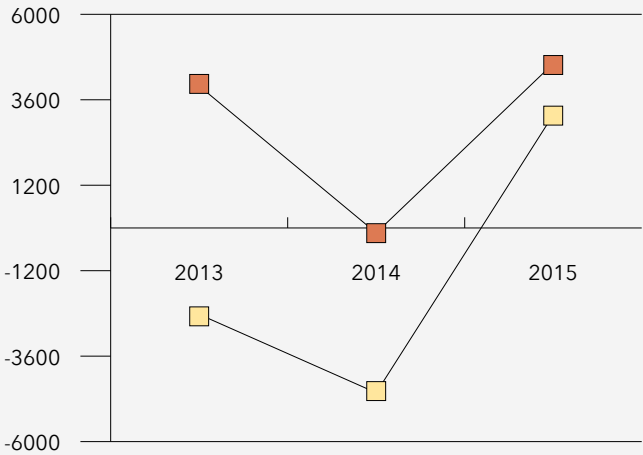
INNTEKTSUTVIKLING De siste årene har det vært en økning i inntektene på 14,4 prosent. Kontingentinntekter har økt med 12,2 prosent de siste tre år. Dette skyldes vekst i medlemsmassen. Innkjøpskjeden har økt sine inntekter med 26,4 prosent. For øvrige inntekstposter er det ingen vesentlige endringer.

9,5 mill.

ØKTE INNTEKTER SISTE TRE ÅR

- Medlemskontingent og serviceavgift
- Innkjøpsavtaler
- Driftsinntekt camping
- Tilskudd NHOs oppl. og utv. fond
- Øvrig

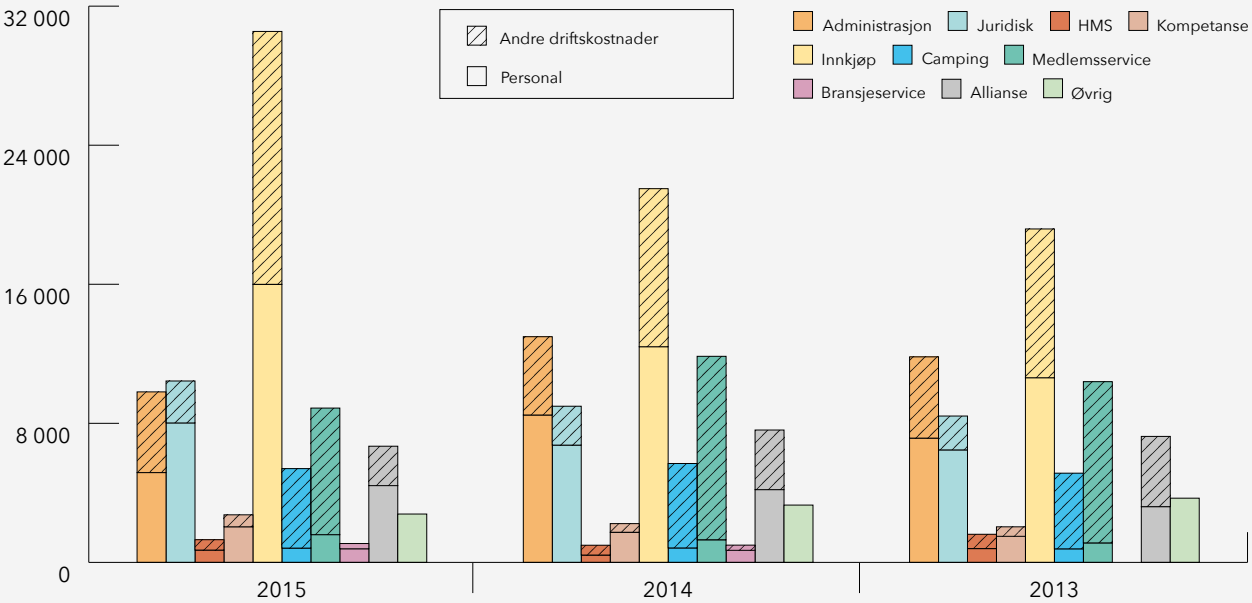
- Driftsresultat
- Årsresultat

4,6 mill.

ÅRSRESULTAT

RESULTATUTVIKLING 2013-2015 NHO Reiseliv styrer mot et resultat som over år balanserer rundt null. Det var et mindre underskudd i 2014. I 2015 skyldes mesteparten av overskuddet engangsinntekter.

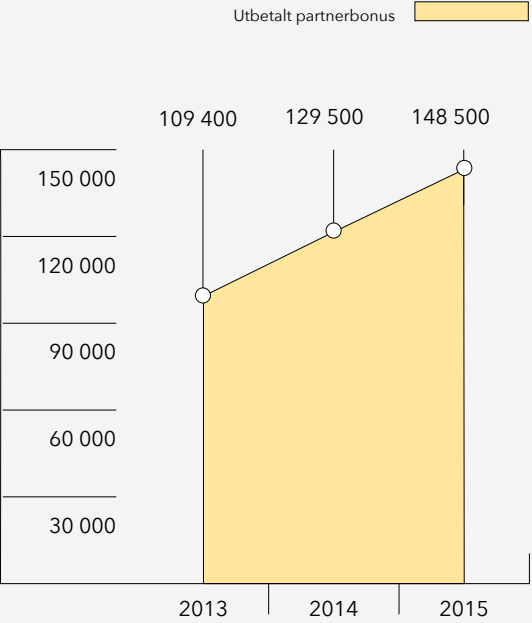
KOSTANDSFORDELING FOR 2015 Totalt er det ingen økning i andre driftskostnader fra 2014 til 2015. Innkjøpskjedens bidrag til NHO Reiseliv er fra 2015 vist som annen driftskostnad, dette er en endring fra tidligere. Det er ingen underliggende økning i andre driftskostnader i Innkjøpskjeden. Økningen i personalkostnader skyldes at Innkjøpskjeden har avsatt for personalbonuser opptjent i 2015. Dette er en endring fra tidligere.

INGEN KOSTNADSØKNING FRA 2014 TIL 2015

148,5 mill.

UTBETALT PARTNERBONUS

UTBETALT PARTNERBONUS Årlig fordeles mange millioner i en bonusordning til medlemmer som benytter NHO Reiselivs innkjøpsordning. I 2015 ble 148,5 millioner kroner utbetalt i partnerbonus eks mva. Partnerbonus genereres ut fra nettofakturerings kjøp fra avtalesortimentet.

Teknologi effektiviserer

Robotene er på full fart inn i norske bedrifter. I årene som kommer vil arbeidslivet i økende grad bli preget av digitalisering og automatisering. I den hektiske hverdagen mange reiselivsbedrifter opplever, kan en robot avlaste de ansatte ved å ta på seg fysisk tunge oppgaver, og frigjøre tid og ressurser som for eksempel kan brukes på vertskapsrollen.

4 timer

Den lille robotstøvsugeren jobber fire timer hver dag.

Foto: Per Sollerman

Foto: Sundvolden Hotel

TORD MOE LAESKOEN

DAGLIG LEDER

– På Sundvolden hotel er vi opptatt av innovasjon. Robotstøvsugerne gjør hverdagen enklere for våre renholdere og øker produktiviteten. De bidrar til bærekraftig drift og skaper et bedre inneklima. Automatisering i renhold er bare starten.

BEDRIFT: SUNDVOLDEN HOTEL

STED: KROKKLEIVA, BUSKERUD

MEDLEM SIDEN: 1971

OM SUNDVOLDEN OG HVA DE HAR GJORT

På Sundvolden hotel er den tradisjonelle støvsugeren byttet ut med roboter. De kommer enkelt til på kronglete steder og sparer rengjøringspersonalet for de tyngste oppgavene. Roboten har blitt et uunnværlig hjelpemiddel for de ansatte.

NHO REISELIVS
TRE HOVEDTJENESTER

Våre tjenester

NHO Reiselivs arbeid er konsentrert om tre hovedområder: Innkjøpskjeden bidrar til bedre lønnsomhet for bedriftene, juridisk avdeling tilbyr juridisk bistand og allianseavdelingen forsterker innsatsen for å få større politisk gjennomslag og synliggjøre reiselivet som en viktig fremtidsnæring for Norge.

ALLIANSE

Allianseavdelingen består av seksjonene myndighetskontakt og analyse, kommunikasjon, medlemsservice og bransjeutvikling.

- Løfter frem saker som medlemmene er opptatt av og setter dem på dagsorden i media.

- Synliggjør og fremmer reiselivets interesser overfor det politiske miljø sentralt og lokalt.

- Arbeider for å få riktig kompetanse til næringen, samt å øke rekrutteringen til ulike fagfelt innen reiselivet.

- Tilrettelegger for nettverk og bransjeforum.

INNKJØPSKJEDEN

Vi har landets største innkjøpskjede for frittstående overnattings- og serveringsbedrifter. Innkjøpskjeden forhandler frem best mulige innkjøpsbetingelser på en rekke varer og tjenester.

- Fremforhandler og vedlikeholder konkurransedyktige avtaler.

- Stort sortiment av varer innen mat og drikke, inklusiv øl, vin og brennevin, non-food, utstyr, yrkesklær, forsikringsavtaler, kredittkortavtaler og telefoni.

- Bredt spekter av samarbeidspartnere.

JURIDISK BISTAND OG HMS

Vår juridiske avdeling er en viktig støttespiller for medlemsbedriftene. Advokatene er spesialister i arbeidsrett, men bistår også medlemmene på andre juridiske områder, samt i deres HMS-arbeid.

- Arbeidet består i rådgivning, forhandlingsmøter hos bedriftene og gjennomføring av rettssaker i alle domstoler.

- Advokatene er spesialister i arbeidsrett, og forhandler på vegne av våre medlemmer under de årlige tariffoppgjørene.

- Bistår medlemmene i deres arbeid med HMS.

ALLIANSE NÆRINGSPOLITIKK
OG KOMMUNIKASJON

Et år med gjennomslag

2015 har vært et år med flere store seire for NHO Reiselivs næringspolitiske arbeid. Et viktig gjennomslag er beslutningen om forenkling av fireårsregelen som NHO Reiseliv har kjempet lenge for å få på plass.

I 2012 startet NHO Reiseliv arbeidet med å få til en forenkling av bevillingsregelverket i alkoholloven, mer konkret å fjerne fireårsregelen. Denne går ut på at en bedrift automatisk mister skjenkebevillingen hvert fjerde år. I 2015 kom det endelig et nytt lovforslag som gjør at kommuner nå kan velge om de vil fornye bevillingene uten at bedriftene må søke på nytt.

tert sak å forhindre at den øker ytterligere til 15 prosent, slik Scheel-utvalget har foreslått.

TILPASSEDE REGELVERK I 2015 ble det vedtatt to nye ordninger: Mattilsynets smilefjesordning og opprettelsen av et nasjonalt prikkssystem i alkoholloven. NHO Reiseliv har vært imot begge ordningene, men har ikke lyktes i å hindre disse. Det har derfor vært viktig å sørge for at ordningene er best mulig tilpasset næringen. Smilefjesordningen skal informere forbrukerne om de hygieniske forholdene ved et serveringssted hvor resultatet vises med en smilemunn, strekmunn eller sur munn. NHO Reiselivs hovedinnvending er at en slik ordning vil være skjønnsbasert. Gjennom samarbeid med Mattilsynet har NHO Reiseliv sørget for at antall virkedager til rett på nytt tilsyn har gått ned sammenlignet med det som først var foreslått. Videre har regelverket i det nasjonale prikkssystemet, der det tildeles prikker for brudd på alkoholloven, blitt betydelig liberalisert sammenlignet med det opprinnelige utkastet.

STRATEGISK KOMMUNIKASJONSARBEID Et viktig virkemiddel i arbeidet med å få politisk gjennomslag er vårt strategiske kommunikasjonsarbeid. Når vi klarer å sette sentrale reiselivspolitiske saker på dagsorden, gir det også kraft til påvirkningsarbeidet. I 2015 var NHO Reiseliv nevnt eller sitert i 1500 mediesaker.

NY FILMINSENTIVORDNING I mange år har NHO Reiseliv jobbet for å få på plass en ordning som gir insentiver for film- og tv-produksjon i Norge. Innspillinger som skjer i Norge har potensialet til å tiltrekke seg flere turister. Fra 1. januar 2016 ble det opprettet en filminsentivordning i Norge, og i statsbudsjettet for 2016 ble ordningen bevilget 40 millioner kroner.

NY STORTINGSMELDING Våren 2016 er det varslet en ny stortingsmelding for reiseliv. Det har ikke vært en egen stortingsmelding for reiseliv på 15 år. Et av innspillene til NHO Reiseliv er digitalisering av det offentlige. Hvis reiselivet skal fortsette å vokse vil det kreve økt tempo i digitaliseringen av hele samfunnet, og dette må myndighetene ta tak i. Et annet viktig innspill er å ikke øke skatter og avgifter på reiselivsnæringen. Det vil hemme fremtidig vekst, nyskaping og konkurransevne. Myndighetene vedtok å heve merverdiavgiften på overnatting, kultur og transport fra 8 til 10 prosent fra 1. januar 2016. Det er en priori-

Positiv trend i søkertallene

NHO Reiseliv har lenge jobbet for å få flere unge til å velge yrkesfaglig utdanning som kokk, servitør eller resepsjonist. Etter flere år med nedgang, viser søkertallene en positiv utvikling.

For første gang på lenge er det en vekst i antall ungdommer som søker seg til restaurant- og matfag. De siste fem årene har antall elever til studiespesialisering økt på bekostning av yrkesfagene, men årets søkertall viser at denne trenden har snudd. I år har halvparten av elevene som har søkt om plass på VG1 valgt et yrkesfag, og søkingen til yrkesfag har økt med 1 prosent på landsbasis.

FLERE VELGER VÅRE FAG 4 862 elever søkte om plass på restaurant- og matfag i 2015. Det er 20 flere enn i fjor, og en økning på 0,4 prosent. Det er en liten økning, men NHO Reiseliv er allikevel fornøyd med utviklingen. Det er en positiv trend som viser at flere unge og foreldre har fått øynene opp for mulighetene det gir å velge restaurant- og matfag.

VIKTIG REKRUTTERINGSARBEID Et av tiltakene i arbeidet med å få flere til å velge yrkesfag er prosjektet Yrkesfag 2020, som startet opp høsten 2015. Yrkesfag 2020 er et fellesprosjekt mellom NHO Sentralt og seks landsforeninger, inkludert NHO Reiseliv. Målet er å sikre medlemmenes behov for fagkompetanse på mellomlang og lang sikt.

Året 2015 startet med Ung restaurant i Trondheim, et arrangement der ungdomsskoleelever får prøve seg som kokker og servitører på noen av Trondheims fineste restauranter. Målsettingen er å få flere 10.-trinnelever til å søke restaurant- og matfag. NHO Reiseliv jobbet mye for å få medienes oppmerksomhet rundt dette

viktige prosjektet. Resultatet ble blant annet at Geir-Rune Larsen fra Strinda videregående skole, som står bak prosjektet, ble invitert som lørdagsgjest i NRK Lørdagsrevyen.

YRKESFAGKONKURRANSER Det siste året har NHO Reiseliv deltatt på mange viktige yrkesfagkonkurranser. I april var det Nordisk mesterskap for kokk- og servitørlæringer i Trondheim. Slike konkurranser er viktig for rekrutteringen til yrket, og NHO Reiseliv fikk gleden av å være arrangør. World Skills (yrkes-VM) ble arrangert i Brasil i august, og er en konkurranse for faglærte under 25 år. NHO Reiselivs arbeid med fagopplæring ble anerkjent av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen, som også bevilget mer midler til yrkeskonkurranser. Det at erfarne ressurspersoner i bransjen bidrar i yrkesfagkonkurransene som gode rollemodeller for unge, er viktig for å lykkes med rekrutteringen.

PRIVAT SUPPLEMENT NHO Reiseliv har i samarbeid med Abelia arbeidet for endringer i privatskoleloven (nå friskoleloven), slik at det åpnes for etablering av yrkesfaglige privatskoler. Norsk restaurantskole fikk i juni endelig godkjenning til å starte opp som privat yrkesfaglig videregående skole, noe som gir et bredere tilbud for de som ønsker fagbrev innen kokk- og servitøryrket.

MÅL FOR 2015

Skape endringer i privatskoleloven slik at denne åpner for etablering av yrkesfaglige videregående skoler.

RESULTAT

Norsk Restaurantskole i Oslo fikk i 2015 godkjent sin søknad for etablering av utdanningsprogrammet restaurant- og matfag.

Sterkere nettverk

For at medlemmene skal kunne utnytte det gode nettverket det er å være med i NHO Reiseliv, har vi jobbet for å bedre møteplassene for alle våre medlemmer. Bransjeforum på Facebook skal gjøre det enklere for medlemmene å diskutere fagspesifikke behov og ønsker.

I 2014 opprettet NHO Reiseliv en egen seksjon for bransjeutvikling for å forsterke sitt arbeid mot de ulike bransjene innenfor reiselivsnæringen. En ekstra satsing på bransjeutvikling har resultert i at våre medlemmer har fått en rekke møteplasser hvor de kan komme sammen og diskutere felles utfordringer. Eksempelvis ble det i 2015 arrangert 13 partnerforum med oppunder 200 deltakere. Det er også opprettet en egen Facebook-gruppe for hver enkelt bransje for å gjøre det enkelt for medlemmene å dele erfaringer og spørsmål.

Disse møteplassene er en mulighet til å være tett på medlemmenes behov, og forankre hvilke politiske saker NHO Reiseliv skal jobbe med fremover.

ØKNING I NYE BRANSJER Økt fokus på nye bransjer begynner å gi resultater. I 2015 fikk vi om lag 30 nye medlemmer innen kultur, idrett, destinasjonsselskap og opplevelser. Blant disse er store aktører som Bislettalliansen, flere klatreparker innenfor den voksende opplevelseskjeden Høyt og Lavt og Visit Sognefjorden. Videre ser vi også at stadig flere små gründerbedrifter begynner å se nytten av å være en del av en større arbeidsgiverorganisasjon.

KULTUR OG IDRETT BLIR VIKTIGERE I 2015 arrangerte NHO Reiseliv et kulturnæringstreff hvor målet var å bidra til at kulturbransjen får bedre kunnskap om det å drive næringsvirksomhet. Blant annet finnes det mange gode festivaler i Norge, og disse er ofte en viktig del av gjestenes totalopplevelse av en destinasjon. Dessverre går

mange konkurranser fordi de mangler erfaring og kunnskap om det å drive langsiktig og økonomisk.

NHO Reiseliv har også deltatt på Arctic Race for å lære mer om hvordan store, suksessrike arrangementer påvirker reiselivet i de områdene det arrangeres, og hvordan idrettsarrangementer og reiselivsaktører bør samarbeide for å utnytte potensialet på best mulig måte.

VIL KNYTTE TIL SEG UTELIVET NHO Reiseliv har hatt spesielt fokus på utelivsbransjen, og ønsker å knytte til seg flere medlemmer fra dette store segmentet. Det er viktig at aktører innen utelivsbransjen organiserer seg, særlig i en tid der tilsynsmengden øker. Utelivsbedriftene har mange unge arbeidstakere og også en høyere andel ansatte med innvandringsbakgrunn, og er dermed en viktig sysselsetter for ungdom, samt en viktig integreringsnæring.

CAMPINGNETTVERK GIR RESULTATER I 2013 startet NHO Reiseliv campingnettverket, som nå er inne i sitt tredje driftsår, med 43 deltakende bedrifter fra hele landet. En viktig målsetting er å øke trafikken til norske campingplasser, samt å øke campingnæringens attraktivitet, både internt hos bedriftene, men også utad hos offentlige myndigheter og turister. Undersøkelser viser at den økonomiske utviklingen er styrket hos mange deltagerbedrifter, og at gjestetilfredsheten har økt i prosjektperioden.

MÅL FOR 2015

Øke medlemsmassen med 100 nye medlemmer, altså 2800 medlemmer til sammen.

RESULTAT

Vi var nær ved å nå målet med 2733 medlemmer i 2015, og det var spesielt stor medlemstilvekst innen serveringssegmentet. Innkjøpskjeden har jobbet målbevisst og oppnådd et godt resultat med 50 nye serveringsbedrifter i 2015.

INNkjøpskjeden

Et bærekraftig reiseliv

Innkjøpskjeden bidrar til et bærekraftig reiseliv, så vel økonomisk som etisk. I 2015 har bekjempelse av matsvinn stått høyt på agendaen.

NHO Reiseliv har Norges største innkjøpskjede for frittstående overnattings- og serveringssteder. Et viktig mål for Innkjøpskjeden er å sikre en langsiktig og bærekraftig utvikling av norsk reiseliv. Derfor er det særlig viktig å etterspørre varer og tjenester som er produsert etter høye etiske, miljømessige og sosiale standarder. I 2015 har Innkjøpskjeden blant annet gjennomført en undersøkelse som kartlegger hvordan leverandørene forholder seg til krav innen etikk og samfunnsmoral. Det gjennomføres en årlig revisjon av samtlige leverandører, som gjelder interne forhold som for eksempel arbeidsvilkår, men også sporbarhet for opprinnelse av produktene og arbeidsforhold der de produseres. At leverandørene kan dokumentere at de oppfyller etiske krav, er viktig når Innkjøpskjeden velger og forhandler med sine leverandører.

INNSATS FOR MINDRE MATSVINN Sammen med flere aktører i næringslivet er NHO Reiseliv blitt deleier i matbransjens satsing mot matsvinn, *Matvett*. 2015 har vært et prosjektår hvor Innkjøpskjeden har vært med på å jobbe frem konkrete forslag til arbeidsverktøy som skal få hotell- og serveringssteder til å kaste mindre mat. Videre er det gjennomført en undersøkelse for å kartlegge medlemsbedriftenes arbeid med å forebygge matsvinn. Her svarer over halvparten at de ikke har etablert tiltak for å redusere svinnet. Et mål for 2016 er å utarbeide et verktøy som beregner forbruk i den daglige driften, og som reduserer mulighetene for å skape matsvinn.

NETTHANDEL BLIR VIKTIGERE Innkjøpskjeden har i 2015 fortsatt arbeidet med å få flere medlemmer over på netthandelløsningen. En av fordelene med å benytte seg av netthandel fremover er oppfølgingen av Mattilsynets innføring av smilefjesordningen. Et av punktene som kontrolleres er om serveringsstedet har en oversikt over allergener i maten som serveres. Netthandelportalen gir blant annet en oversikt over allergener, og Innkjøpskjeden vil følge opp sine leverandører slik at produktene som tilbys automatisk har en oversikt over disse.

NYTT STATISTIKKVERKTØY I strategien for 2014–2016 er et av målene å implementere hyppigere statistikkmateriell, og i 2015 fikk Innkjøpskjeden på plass et verktøy med kvartalsvis rapportering på medlemmenes påloggingsside, Min side. Med dette verktøyet kan medlemmene kontrollere at gjennomførte kjøp er logget og ligger på innkjøpsavtalen, samt følge med på egen innkjøpsbonus.

SVEKKET KRONEKURS Innkjøpskjeden jobber hele tiden med å forhandle frem de beste avtalene på varer og tjenester for medlemmene. I 2015 har det vært spesielt viktig å føre kontroll av prisøkninger som har skjedd i tilknytting til svekket kronekurs. Innkjøpskjeden har kontinuerlig overvåket prisnivået hos leverandørene, og har forhandlet der prisøkningen har vært basert på feil grunnlag. Dette har bidratt til å holde hver prisøkning lavest mulig.

MÅL FOR 2015
Jobbe for et mer bærekraftig reiseliv ved å kartlegge og følge opp at leverandørene følger de etiske krav som stilles til næringen.

RESULTAT
Gjennomført en undersøkelse som kartlegger hvordan leverandørene forholder seg til etiske krav. I 2016 fortsetter prosjektet med oppfølging av de bedriftene som har høy risiko i sin besvarelse.

NØKKELTALL INNkjøpskjeden

185 mill.

PARTNERBONUS Innkjøpskjeden har i 2015 delt ut 185 millioner kroner (Inkl. mva) i partnerbonus til sine medlemmer. Det er en vekst på 14,7 prosent fra 2014.

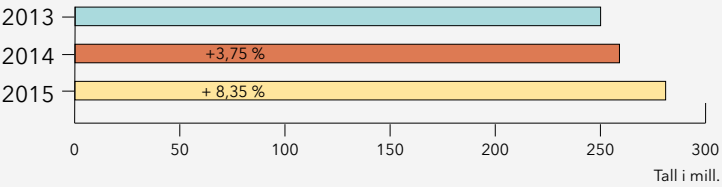
425 medl.

NETTHANDEL 425 medlemmer benyttet seg av Innkjøpskjedens netthandelløsning i 2015. Det er en økning på 259 brukere fra 2014.

Våre medlemmer kjøpte varer og tjenester for 2,5 milliarder kroner via Innkjøpskjeden i 2015. Målet for varekjøpevekst via Innkjøpskjeden i 2015 var på 12,9 prosent. Til tross for at Innkjøpskjeden ikke helt nådde målet endte den med et godt resultat på 9,2 prosent.

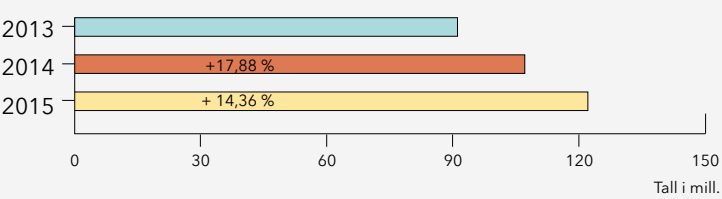
FRUKT OG GRØNT:

I 2015 kjøpte medlemmene av Innkjøpskjeden frukt og grønt for 281 millioner kroner fra våre leverandører.

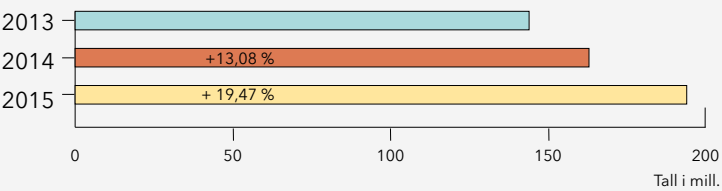
BRUS OG VANN:

I 2015 kjøpte medlemmene av Innkjøpskjeden brus og vann for 123 millioner kroner fra våre leverandører.

SJØMAT:

I 2015 kjøpte medlemmene av Innkjøpskjeden sjømat for 194 millioner kroner fra våre leverandører.

Tilsynsåret

Det siste året har advokatene i NHO Reiseliv jobbet mye med tilsynssaker. Advokatene har daglig kontakt med medlemmer som trenger juridisk bistand.

Arbeidstilsynet varslet i 2014 en storsatsing på 20 000 tilsyn i 2015 og 2016. Denne satsingen har ført til at advokatene i NHO Reiseliv har bistått medlemmene i et betydelig antall tilsynssaker. Tilsynene har vært knyttet til arbeidsmiljølovens regler om arbeidskontrakter, arbeidstid og overtid. De nye kravene til føring av personallister har ført til en stor økning i antall henvendelser.

Et omfattende regelverk kombinert med mange tilsyn kan oppleves som svært belastende for bedriftene. Mange trenger advokatenes hjelp til å svare tilsynsmyndighetene og eventuelt til å klage på vedtak. Dette har ført til at advokatene ikke har kunnet påta seg andre juridiske saker, og at de fremover må prioritere arbeidsrettssaker.

NEDBEMANNING Reiselivsnæringen er blant de som rammes først i økonomiske nedgangstider, og i året som er gått har advokatene bistått med mange saker som omhandler arbeidsrett og nedbemanninger. Årsaken til nedbemanningene ligger stort sett i omstrukturering, da bedriftene ønsker å være føre var, og at noen distrikter rammes tidligere i økonomiske nedgangstider enn andre. Omstillinger kan være viktige for å klare å beholde driften i tøffe økonomiske tider.

TARIFFOPPGJØR Tariffoppgjøret i 2015 var et mellomoppgjør hvor forhandlingene foregikk mel-

lom NHO og LO, og hvor partene kom frem til en løsning. I 2016 blir det et hovedoppgjør som sannsynligvis blir gjennomført forbundsvis. Der kan det dukke opp mange utfordrende krav og mye av vårens arbeid for juridisk avdeling vil derfor være viet til dette.

NYTT HMS-KURS NHO Reiseliv har i 2015 arbeidet med å heve HMS-kompetansen gjennom å tilby et nytt bransjerettet HMS-kurs. Kurset har vært arrangert i alle regioner. Oppslutningen blant bedriftene i 2015, og påmelding til kursene for 2016, har begge vært gode. Lofoten Reislivs-fagskole har tatt inn kurset som en del av sin HMS-opplæring.

Videre vil IA-avtalen stå sentralt for HMS det neste året. Ved å ha fokus på forebygging og tilrettelegging er målet at jobbnærværet i bransjen øker, og at sykefraværet vil bli lavere enn 5,6 prosent.

KAMP MOT VEGGEDYR NHO Reiseliv deltar i et prosjektsamarbeidet med Folkehelseinstituttet for å hjelpe medlemmene til å være best mulig rustet mot veggdyr. Første del av prosjektet ble avsluttet i 2015, noe som resulterte i en foreløpig rapport, informasjonsmateriell og rutiner på flere språk. Disse er distribuert til våre medlemmer og publisert på NHO Reiselivs nettsider.

MÅL FOR 2015
Arbeide systematisk for at våre medlemmer ikke utsettes for urettferdig straff som følge av tilsyn.

RESULTAT
Arbeidsmiljøloven er omfattende og vanskelig, og med en gedigen opptrapping av tilsyn har det blitt flere pålegg og gebyrer. Vi har hjulpet mange av våre medlemmer med reduksjoner i antall pålegg og reduksjon eller bortfall av tvangs- og overtredelsesgebyrer.

Viktig prinsipiell sak

Londskråga Pub i Kristiansand fikk en bot på 30 000 kroner etter at politiet avdekket skjenking til mindreårige på serveringsstedet.

Bedriften erkjente forholdet og vedtok boten, men fikk i tillegg inndratt skjenkebevillingen i fire uker. NHO Reiseliv klaget saken inn for Sivilombudsmannen, som kom til at dette var å betrakte som ulovlig dobbelstraff.

STRAFFET TO GANGER FOR SAMME FORHOLD
Sivilombudsmannen slo fast at bot og inndragning av skjenkebevilling er et brudd på forbudet mot dobbeltstraff i Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Det er første gang en offentlig instans i Norge kommer til en slik konklusjon i en skjenkesak.

PRINSIPIELL SAK Staten har imidlertid nektet å føye seg etter Sivilombudsmannens uttalelse, og på den bakgrunn er det nå tatt ut søksmål mot staten. Saken prosederes av advokatfirmaet Wiersholm, og NHO Reiseliv tar sikte på å bli oppnevnt som partshjelper, da saken anses å være av stor betydning for næringen. – Retten til å servere alkohol vil for de aller fleste serverings- og overnattingssteder være synonymt med det å eksistere i markedet. Tar man bort skjenkebevillingen, tar man også bort livsgrunnlaget til bedriften, sier advokat Kjell Ola Berg, som har ført saken for Londskråga.

Foto: Anders Martinsen

PER SANDØ

Bedrift: Londskråga Pub
Sted: Kristiansand
Medlem siden: 1999

Hvis vi mister skjenkebevillingen mister vi også alle gjestene våre. I sommerhalvåret spesielt er vi helt avhengig av å kunne servere alkohol for i det hele tatt å eksistere. Mister vi den retten er det kroken på døra for vår bedrift. **EIER AV LONDSKRÅGA PUB, PER SANDØ**

Tryggere reiseliv

Tjenestesektoren, som reiselivet er en del av, blir stadig mer digitalisert. Digitale verktøy og plattformer kan gi betydelige produktivetsgevinster, skape en bedre gjesteopplevelse og bidra til å spare tid og kostnader for både vertskap og gjester. Systematisering og effektivisering av sikkerhetsarbeidet er et av mange eksempler.

2000

- Utfører 2000 sikkerhetskontroller av utstyr i måneden

Foto: Claus Lillevang

Foto: Trollaktiv

TIM DAVIS

DAGLIG LEDER

«Papertrail» er skreddersydd for opplevelsesbedrifter fordi alle sikkerhetsrutiner er samlet på ett sted. Daglig leder får full oversikt over systemer og utstyr som kontrolleres jevnlig, og blir varslet dersom noe er ødelagt og må skiftes ut. Det betyr økt sikkerhet for gjestene våre.»

BEDRIFT: TROLLAKTIV

STED: EVJE, SØRLANDET

MEDLEM SIDEN: 2001

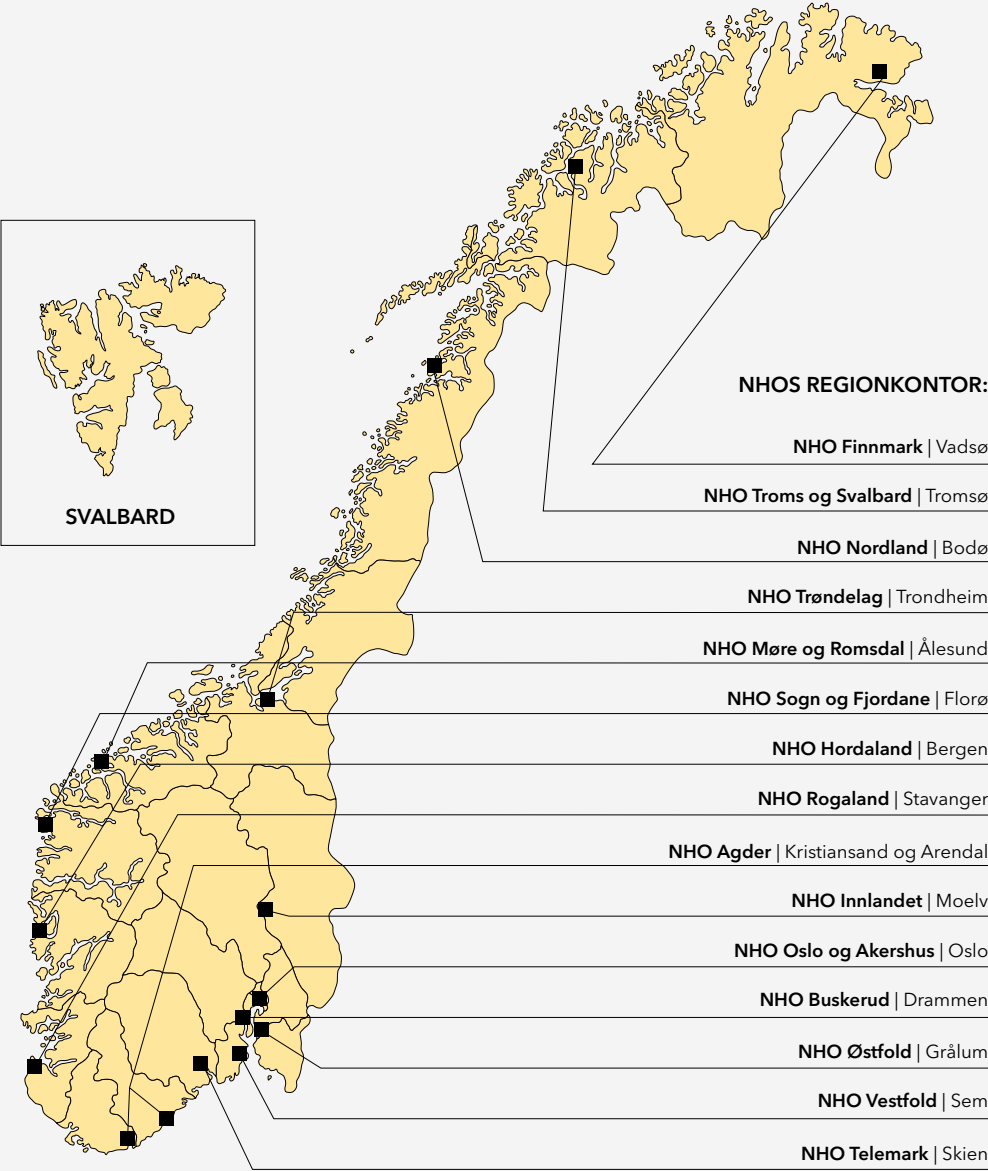
OM TROLLAKTIV OG HVA DE HAR GJORT: Trollaktiv er en opplevelsesbedrift som blant annet tilbyr rafting og klatring. Med den digitale plattformen «Papertrail» har Trollaktiv fått et verktøy som styrker sikkerhetsarbeidet. Alle rutiner er registrert på ett sted, og verktøyet gir beskjed når utstyr må sjekkes eller byttes ut. De ansatte rapporterer til daglig leder via systemet ved bruk av smarttelefon, og kan enkelt sende bilder av slitt eller ødelagt utstyr.

NHOS REGIONAPPARAT

7

REGION-FORENINGER

Med lokal kunnskap bistår NHO Reiselivs syv regionforeninger medlemsbedrifter over hele landet.

Reiselivsekspertise over hele landet

NHO Reiseliv har lokal ekspertise over hele landet med 15 NHO regionkontorer og syv egne NHO Reiseliv regionforeninger og styrer. Det gjør at vi kan bistå reiselivsbedrifter der de er basert, med lokal kunnskap og kompetanse.

Regionforeningene bidrar til å løfte frem saker som medlemmene er opptatt av og sette dem på den lokale agendaen. I 2015 har de vært en viktig, lokal drivkraft i arbeidet med å forenkle

bevillingsregelverket i alkoholloven. Gjennom medieutspill og dialog med lokalpolitikere har de bidratt til at NHO Reiseliv har fått gjennomslag for en endring i alkoholloven.

NHOS REGIONAPPARAT

Ny regiondirektør i NHO Troms og Svalbard

Det første Christian Chramer gjorde da han fikk jobben som ny regiondirektør var å legge ut på en femdagers turné i Troms. Målet var å besøke 50 medlemsbedrifter på fem dager.

Med nesten 1000 medlemsbedrifter i Troms og Svalbard mente Chramer at å møte 50 av bedriftene ville være en god start på kontakten med medlemsbedriftene.

– Målet var å treffe bedriftsledere, ansatte og lærlinger i ulike settinger, knytte kontakt og fortelle hvordan NHO vil jobbe fremover, samt få innspill fra medlemsbedriftene, sier Chramer.

Troms-turneen startet en søndag i april 2015 på Kvænangs fjellet og endte i Midt-Troms-regionen.

Det ble dager i både dress og joggesko, med alt fra bollebaking og oppvask, til utlevering av avisa og møter på fabrikkgulvet.

– Turen gikk over all forventning. Det var en super måte å komme i dialog med folk på. Jeg har med meg mange gode innspill til fylke, kommune og sentrale politikere om hva bedriftene er opptatt av, sier Chramer.

Christian Chramer kommer fra jobben som kommunikasjonsdirektør og regionansvarlig for Asia i Norges sjømatråd.

Foto: Marius Fiskum/Sjømatrådet

CHRISTIAN CHRAMER

Regiondirektør NHO Troms og Svalbard

Reiselivet i nord er i rivende utvikling, og mulighetene er mange. De siste årene har vi sett en formidabel vekst i vinterturismen spesielt, som fyller opp hoteller, campingplasser, flyseter og aktivitetstilbud. En lang vinter med mye snø, det magiske nordlyset og et hav fullt av stor fisk trekker til seg stadig flere turister. Det gir store ringvirkninger og gjør reiselivet viktig for mange andre næringer, og for den totale verdiskapingen i nord. **CHRISTIAN CHRAMER**

STYRET 2015

Foto: Per Sollerman

Dette er styret i NHO Reiseliv

1. Kristin Krohn Devold adm. dir. i NHO Reiseliv siden 2013. Har 12 års erfaring fra Stortinget, i tillegg til fire år som forsvarsminister. Hun var generalsekretær i Den Norske Turistforening i åtte år.

2. Morten Thorvaldsen Visepresident siden 2009. Thorvaldsen er adm. dir. i Thon Hotels AS. Han var med på å starte Rainbow Hotels (i dag Thon Hotels), og har jobbet for Thon Hotels i snart 30 år.

3. Gjørn Sæther Styremedlem siden 2015. Gjørn er adm. dir. i Fursetgruppen. Han har tidligere jobbet i forskjellige direktørstillinger i Thon Hotels.

4. Sølvi Ness Styremedlem siden 2013. Kom første gang inn i styret i 2004. Ness er driftsdirektør i Select Service Partner i Norge. Hun var driftsdirektør i flere regioner før hun ble driftsdirektør for hele Norge.

5. Marit Lien Styremedlem siden 2013. Marit er adm. dir. i Per Gynt AS, hvor hun startet i 2011. Tidligere har hun jobbet som merkevareress i Lillehammer Turist og salgssjef i Teller AS.

6. Håvard Solum Styremedlem siden 2015. Håvard er hotell-direktør ved Scandic Kristiansand Bystranda. Han har jobbet i Scandic-systemet siden 2003. Håvard sitter også i styret i NHO Agder.

7. André Schreiner Styremedlem siden 2006. Før det var han varamedlem i to år. Schreiner er adm. dir. for Clarion Hotel Royal Christiania. Har tidligere jobbet som driftsdirektør i Quality Hotel og Quality Resort.

8. Sølvi Øgsnes Varamedlem siden 2011. Sølvi er innehaver av Breidablikk Gjestehus. Hun har nær 15 års praksis som servitør, barkeeper, kurs og konferansesjef i Rica. Hun har hatt flere styreverv innenfor reiselivet.

9. Ole Warberg President i NHO Reiseliv siden 2012. Han har i 18 år vært reiselivsdirektør i Bergen og leder for Bergen Reiselivslag. Han innehar en rekke styreverv innenfor reiselivet.

Gerd Janne Husby 1. varamedlem siden 2012. Gerd er daglig leder i Sørfjorden Panorama & Marina. Hun har lang fartstid i bransjen, både fra hotell og restaurant. Var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Styrets beretning 2015

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge og er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). NHO er den største interesseorganisasjonen for bedrifter i Norge.

NHO Reiselivs adresse er Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27 på Majorstuen i Oslo, og holder til i samme bygg som de fleste landsforeningene i NHO-fellesskapet. NHO Reiseliv arbeider målrettet for å fremme reiselivets interesser overfor det politiske miljø, både lokalt og sentralt. NHO Reiseliv jobber med kommunikasjon som et virkemiddel for å sette reiselivets saker på dagsorden i media. Innkjøpskjeden fremforhandler best mulige rammebetingelser på en rekke varer og tjenester. NHO Reiselivs juridiske avdeling består av advokater som har særlig kunnskap og erfaring i arbeidsrett. Sammen med NHO sentralt er juristene engasjert i enten forbundsvise eller sentrale tarifforhandlinger hvert år. Videre har NHO Reiseliv en egen seksjon for medlemsservice.

NHO Reiseliv hadde pr 31.12.2015 2733 medlemsbedrifter innenfor ulike bransjer knyttet til reiselivet i Norge. For 2014 var antallet medlemsbedrifter 2660. Hovedvekten av medlemmer er i bransjene overnatting, servering, opplevelse og destinasjon. De siste kjente tall (2014) viser at til sammen 33148 årsverk er knyttet til medlemsbedriftene, og disse omsetter for om lag 44,1 milliarder kroner i året. Et flertall av medlemsbedriftene er mindre og mellomstore, opptil 12 årsverk, men også store konserner er blant medlemmene.

NHO Reiseliv er medlem i Nordisk Besøksnæring, den europeiske hotell- og restaurantorganisasjonen HOTREC, Nordisk Campingråd, den europeiske campingorganisasjonen EFCO & HPA og Forum for Reiseliv.

STYRETS ARBEID I 2015 Styret har hatt seks ordinære møter i 2015. Styret består av syv styremedlemmer og to varamedlemmer. I møtene deltar både styre- og varamedlemmer.

En ny strategi for NHO Reiseliv for perioden 2015–2018 ble utarbeidet i 2014 og iverksatt i 2015. Strategien bygger videre på NHO-fellesskapets felles visjon og verdier og danner grunnlaget for NHO Reiselivs og regionapparatets handlingsplaner for 2015 og etterfølgende perioder. Styret i NHO Reiseliv arbeider også etter strategiens hovedmål og behandler blant annet de saker som er nedfelt i NHO Reiselivs næringspolitiske plattform for innværende år.

DIGITAL SATSING Den digitale utviklingen i samfunnet går stadig raskere, og reiselivsnæringens behov for digitale tjenester blir desto viktigere. Det er et mål for NHO Reiseliv å kunne holde følge med denne utviklingen i årene som kommer. Vinteren 2015 ble det satt i gang et digitalt prosjekt hvor hovedmålet er utvikling av nye nettsider. Nettsidene lanseres i mars 2016, og NHO Reiseliv har ansatt en egen person som jobber med dette prosjektet. I 2015 har det blitt lagt ned betydelig arbeid med de nye nettsidene, som skal gjøre nyttig informasjon og brukervennlige verktøy mer tilgjengelig for medlemmene. Målet er å utvikle netttjenester som forenkler arbeids hverdagen til medlemmene, tilrettelegger for dialog og gir mer innsyn i hvilke saker det jobbes med i NHO Reiseliv. Det er forventet å bruke betydelige ressurser i å videreutvikle det digitale tjenestetilbudet til medlemmene de kommende årene.

UTREDNING OM REGIONAPPARAT Styret har i 2015 gjennomført en prosess som skal resultere i at det på landsmøtet 2016 legges frem en utredning med ulike scenarier for hvordan NHO Reiseliv kan ivareta sitt regionale arbeid og som best kan sikre en effektiv og gjennomslagsdyktig organisasjon. Dette var en av styrets viktigste saker i 2015. Arbeidet har vært aktualisert gjennom at NHO sentralt sitt regionapparat har gjennomgått en omstilling for å sikre mer synlighet og

gjennomslagskraft på alle landsforeningenes vegne gjennom sine 15 regionkontor. Sentralt i utredningen var vurderingen av regionapparatets rolle, oppgaver, ulike muligheter for en fremtidig organisering av NHO Reiselivs egne regionforeninger og tilknytningen mellom dem og NHOs regionapparat.

Målet med evalueringsarbeidet er å fremforhandle en omforent løsning med NHO. Etter utløpet av femårsavtalen ved årsskiftet 2014/2015, ble det utarbeidet en ny avtale for 2015. Også for 2016 ble det utarbeidet en årlig avtale som sikrer faglig støtte til våre regionstyrer. Landsmøtet 2015 vedtok at regionapparatet i utredningsperioden skulle opprettholdes med dedikerte, økonomiske og personellmessige ressurser for hver reiselivsregion. Dette oppdraget har blitt fulgt opp av NHO Reiseliv, og høsten 2015 ble det ansatt en person i prosjektstilling til å koordinere utredningsarbeidet.

Tariffoppgjøret 2015 var et sentralt mellomoppgjør og ble gjennomført uten konflikter.

NÆRINGSPOLITISKE SAKER NHO Reiseliv har i 2015 avgitt ulike høringer til forskjellige departementer, direktorater, fylkeskommuner og kommuner. Viktige høringsdokumenter som omhandler rammevilkår for næringen er sendt til relevante instanser. Noen av disse nevnes under.

Regjeringen har varslet at det i 2016 vil komme en ny reiselivsmelding. NHO Reiseliv har kommet med innspill som kan deles opp i syv hovedpunkter:

1. Digitalisering av det offentlige.
2. Et virkemiddelapparat tilpasset tjenestesektoren.
3. En endret tilsynskultur.
4. Utrede organiseringen av markedsføringsordningen.
5. Ingen nye skatter.

6. Fleksibel arbeidstid.
7. Effektiv samferdsel.

2015 har vært et år med flere næringspolitiske seiere for NHO Reiseliv. Et viktig gjenslag er beslutningen om forenkling av fireårsregelen som NHO Reiseliv har kjempet lenge for å få på plass. Fra 1. januar 2016 kan kommunene selv velge om de vil fornye alle eller deler av skjenkebevillingene i en kommune, uten at bedriften må søke på nytt.

Helse- og omsorgsdepartementet ønsket også å innføre et nasjonalt prikkssystem der det tildeles prikker til skjenkesteder for brudd på alkoholloven. NHO Reiseliv gikk imot ordningen, men det ble flertall på Stortinget for å innføre den. NHO Reiseliv har jobbet for å lempe på flere av forslagene, og det har gitt resultater. Etter innspill fra NHO Reiseliv har opptjeningsperioden, antall prikker per overtredelse og summen av antall prikker før bevilling mistes gått ned. Ordningen ble innført fra 1. januar 2016.

Flere av NHO Reiselivs medlemmer har kommet med tilbakemeldinger om hvordan de opplever statlige tilsyn. Man opplever at tilsynene har jaktet etter feil fremfor å veilede. Som en oppfølging av dette har NHO-fellesskapet utarbeidet et åtte-punkts notat med hvilke forventninger NHO-fellesskapet har til hva som er god tilsynspraksis. Videre er det utarbeidet en oversikt over hvilke rettigheter bedriftene har før, under og etter tilsyn.

Scheel-utvalget har foreslått en rekke endringer på skattesystemet, blant disse et forslag om å redusere dagens fire MVA-satser til to, henholdsvis 25 og 15 prosent. For store deler av reiselivsnæringen innebærer det en økning fra 8 til 15 prosent. NHO Reiseliv har i et høringssvar, sammen med NHO Sjøfart, NHO Luftfart og NHO Transport gått imot å heve momssatsen. Det har også blitt jobbet,

både mot politikere og i media, for å forhindre økningen. I statsbudsjettet for 2016 ble momssatsen hevet fra 8 til 10 prosent med ikrafttredelse 1. januar 2016.

Smilefjesordningen trådte i kraft 1. januar 2016. NHO Reiseliv har fått til en oppmyking av det opprinnelige foreslåtte regelverket, blant annet har antall virkedager før rett på nytt tilsyn blitt redusert. For NHO Reiseliv har det vært viktig at Mattilsynet må gi god informasjon og vektlegge veiledning. I november ble en veileder og informasjonsbrosjyre sendt de berørte i bransjen. NHO Reiseliv har også i samarbeid med Mattilsynet, kontrollørene og en av våre medlemsbedrifter laget en informasjonsvideo til medlemmene om smilefjeskontroll.

NHO Reiseliv har lenge jobbet for å få en filminsentivordning på plass. I filmmeldingen som kulturministeren la frem i juni 2015, ble det klart at det opprettes en filminsentivordning i Norge fra 1. januar 2016. I statsbudsjettet for 2016 ble ordningen bevilget 45 millioner kroner. Dette var utslagsgivende for at filmingen av Jo Nesbøs «Snømannen» allerede fra nyttår kunne starte i Oslo. Dette er en stor seier. Filminsentivordningen vil gi en viktig markedsføringseffekt for Norge. NHO Reiseliv vil fremover jobbe for at insentivordningen skal bli mer sikker og ikke fungere som en begrenset budsjettpost.

ARBEIDSMILJØ OG PERSONALE Styret anser arbeidsmiljøet som godt, og foreningen har i 2015 hatt én oppsigelse og én naturlig avgang. Det har ikke vært arbeidsrelaterte skader eller ulykker i løpet av regnskapsåret. NHO Reiseliv er IA-bedrift, og samlet sykefravær i 2015 var 1,1 prosent, mot 3,09 prosent i 2014. Nedgangen skyldes reduksjon i langtidsfravær (over 4 dager). Det ble registrert 16 dager korttidsfravær i 2015, mot 21 dager i 2014. Gjennomsnittlig sykefravær siste fem år er 2,9 prosent.

NHO Reiseliv er ikke tilknyttet en bedriftshelsetjeneste, men dekker utgiftene til en årlig legeundersøkelse for de ansatte.

NHO Reiseliv har en vedtatt seniorpolitikk for ansatte over 62 år. Ingen ansatte benyttet seg av denne i 2014. Styret ser imidlertid ordningen og tilbudet som positivt for den ansatte, så vel som for organisasjonen.

LIKESTILLING NHO Reiseliv praktiserer likestilling mellom kvinner og menn. Per 31.12.2015 er det ansatt 57 prosent kvinner og 43 prosent menn i administrasjonen. Det er en jevn fordeling av kvinner og menn i ledende stillinger.

I styret er det 43 prosent kvinner og 57 prosent menn. Inkludert varamedlemmene er fordelingen 44 prosent kvinner mot 56 prosent menn.

MILJØRAPPORTERING Ut fra vår vurdering forurenser ikke organisasjonen det ytre miljø. NHO Reiseliv har gjennom Innkjøpskjeden inntatt en pådriverrolle for å bidra til en mer bærekraftig reiselivsnæring. Et eget initiert program gjennomgår hvordan Innkjøpskjedens leverandører til overnattings- og serveringsbedriftene ivaretar etiske, miljømessige og moralske forsvarlige prinsipper i sin drift og produksjon. NHO Reiseliv er også blitt deleier i matbransjens satsning mot matsvinn, Matvett. 2015 har vært et prosjektår hvor Innkjøpskjeden har vært med på å jobbe frem konkrete forslag til arbeidsverktøy som skal få hotell- og serveringssteder til å kaste mindre mat.

REGNSKAP OG ØKONOMI I henhold til regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at grunnlaget for fortsatt drift er til stede. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Til grunn for antagelsen ligger resultatprognoser for 2016 og de langsiktige prognoser for årene fremover. Foreningen er i

en sunn økonomisk og finansiell stilling. Regnskapet for NHO Reiseliv presenteres sammen med regnskapet for Servicekontoret, Opplysnings- og Utviklingsfondet, Konfliktfondet og Regionforeningene. Regnskapene for disse enhetene føres separat, og midlene er satt inn på egne bankkonti, men er i henhold til vedtektene en del av NHO Reiseliv.

NHO Reiseliv er skattepliktig for den delen som gjelder NHO Reiseliv Servicekontor.

NHO REISELIV Regnskapet viser et underskudd på TNOK 770. Samlede driftsinntekter utgjorde TNOK 13.068, driftskostnader TNOK 14.107 og resultat av finansposter TNOK 269. Kontingentinntekter har økt med TNOK 700 (7,2%) fra 2014.

NHO REISELIV SERVICEKONTOR Samlede driftsinntekter utgjorde TNOK 68.418, driftskostnader TNOK 65.565 og resultat av finansposter TNOK 1.327. Årets skattekostnad på ordinært resultat var 1.085. Regnskapet viser således et overskudd på TNOK 3.096 etter skattekostnad. Regnskapet er presentert i egen note. Kontingentinntekter har økt med TNOK 1.298 (7,2%) fra 2014.

INNkjøPSKJEDEN NHO Reiseliv Innkjøpskjeden er et uavhengig interessefellesskap med formål å fremforhandle konkurransedyktige innkjøpsbetingelser på varer og tjenester. På vegne av medlemmene mottar Innkjøpskjeden bonus fra alle grossister og leverandører som i hovedsak tilbakebetales til medlemmene en gang per år. Noe av disse inntektene benyttes til å drifte innkjøpsavdelingen for verving og medlemskontakt, som for tiden har 15 ansatte, samt til vedlikehold og forbedring av avtalene. Styret har godkjent en plan for videre strategi, som innebærer økende antall medlemmer og økt omsetningsvekst.

Ved årets slutt var det 2265 medlemmer av Innkjøpskjeden, inklusive medlemmer fra andre NHO-organisasjoner. Totalt er 1698 medlemmer i NHO Reiseliv også medlemmer i Innkjøpskjeden.

NHO REISELIVS OPPLYSNINGS- OG UTVIKLINGSFOND Regnskapet viser et overskudd på TNOK 1.303, og er vist i egen note. Samlede overføringer fra NHO utgjorde TNOK 3.762, andre inntekter TNOK 201. Drifts- og aktivitetskostnader TNOK 2.686, og renteinntekter TNOK 25. Tilsvarende resultat i fjor var TNOK 87, og endringen skyldes i det alt vesentligste høyere overføringer på TNOK 816, og lavere aktiviteter på TNOK 400.

NHO REISELIVS KONFLIKTFOND Regnskapet for fondets 12. driftsår viser et overskudd på TNOK 832, og er vist i egen note. Tilsvarende resultat i fjor var TNOK 1.893. Nedgangen skyldes lavere renter og avkastning i fond. Det er ikke innkrevet premie til fondet i 2015, og det er heller ikke foretatt utbetalinger fra fondet. Inntektene til fondet er derfor gevinst på investerte midler og renter fra bankkonto.

NHO REISELIVS REGIONFORENINGER Regnskapene for regionforeningene er underlagt hver regionforenings styre, og bokføres der. Regnskapenes hovedtall vises i egen note. For nærmere opplysninger kan det tas kontakt med regionforeningene direkte. Samlet viser regnskapene for regionforeningene et overskudd på TNOK 155. Samlede inntekter utgjorde TNOK 2.035, driftskostnader TNOK 2.134 og resultat av finansposter TNOK 55. Inntektene til regionforeningene består i hovedsak av overførsler fra NHO Reiseliv sentralt til dekning av de årlige kostnadene.

FINANSFORVALTNING OG LIKVIDITET NHO Reiselivs styre har besluttet å investere noe av overskuddsmidlene i NHOs Landsforeningsfond, som er underlagt de årlige finansplaner og retningslinjer som NHOs styre fastsetter. Totalt sett endte regnskapsåret for dette fondet med overskudd.

Opprinnelig ble det investert MNOK 22,0 i dette fondet. Samlet gevinst for investeringene i NHOs Landsforeningsfond i 2015 ble TNOK 900, hvorav TNOK 207 er bokført i NHO Reiseliv og TNOK 693 er bokført i NHO Reiselivs Konfliktfond. Verdien av investeringen pr 31.12.2015 er etter dette MNOK 42.722.

Finansinntekter fra midler som opprinnelig stammer fra tidligere overskudd fra driften (NHO Reiseliv og NHO Reiseliv Servicekontor), benyttes til spesifikke prosjekter og andre kostnader til medlemmenes beste, etter styrets beslutning. Dette gjelder så vel renter fra bankinnskudd og overskudd fra investeringer.

Kontantstrømmen fra operasjonelle aktiviteter viser MNOK 25.306, sammenlignet med et resultat før skatt på MNOK 5.700. Avviket skyldes hovedsakelig en økning i gjeld til utbetaling av leverandørbonus, samt en økning av andre fordringer knyttet til opptjente bonuser for 2015 som ikke er innbetalt.

Likviditetsbeholdningen pr 31.12.2015 er MNOK 186.267, en økning på MNOK 23.903 gjennom året.

Av sum eiendeler kr MNOK 310.473 er MNOK 302.214 omløpsmidler. Egenkapitalen utgjør MNOK 76.489 og gjeld MNOK 233.984, som i hovedsak gjelder kortsiktig gjeld til medlemmenes opptjente bonus i innkjøpsordningen. Egenkapitalandelen er 24,6 prosent, samt at foreningens omløpsmidler er likvide og vesentlig større enn kortsiktig gjeld. Styret anser NHO Reiselivs finansielle stilling som god.

Samlet resultat for 2015 utgjør TNOK 4.615, mot resultat 2014 minus TNOK 138.

NHO REISELIV - RESULTATUTVIKLING NHO Reiselivs årsresultat er betydelig bedret fra 2014 til 2015. Aktiviteten i 2015 har hatt samme høye nivå som i 2014, men noe lavere utgifter til svangerskapsvikarer med videre. NHO Reiseliv styrer mot et resultat som over år balanserer rundt null. Det var et mindre underskudd i 2014. I 2015 skyldes mesteparten av overskuddet engangsinn-tekter som ikke kan budsjetteres, herunder:

- Ekstraordinært tilskudd fra Opp/Ut-fondet grunnet regnefeil i 2013 og 2014
- Flere juridiske saker vunnet, med tilkjent saksomkostninger
- Ny sekretariatsavtale med NHO

NHO REISELIV – ÅRSRESULTAT OG DISPONERING

Styret foreslår følgende disponering av årets resultat:

Overført til egenkapital NHO Reiseliv	TNOK	- 770
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Servicekontor	TNOK	3.096
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Opp/Ut-fond	TNOK	1.303
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Konfliktfondet	TNOK	832
Overført til egenkapital NHO Reiseliv Regionforeninger	TNOK	- 155
Totalt disponert	TNOK	4.615

FREMTIDSUTSIKTER

Resultatet for NHO Reiseliv er særlig påvirket av kontingentutviklingen og utviklingen i finansmarkedene. Styret forventer at vår mulighet til videre medlemsrekruttering i en krevende tid er tilstede også i årene

fremover. NHO Reiseliv er en kompetanseorganisasjon som kan gi viktige bidrag til økt medlemsservice i tiden som kommer. Styret antar at også 2016 vil by på utfordringer økonomisk for medlemsbedriftene, og derigjennom også for NHO Reiseliv.

NHO Reiseliv har ambisjoner om økt innflytelse og vekst i antall medlemmer, i henhold til den vedtatte strategien for 2015–2018.

Styret takker de tillitsvalgte og administrasjonen for godt utført arbeid i 2015.

Oslo, 31. desember 2015
15. mars 2015

Styret for NHO Reiseliv

Ole Warberg
president

Morten Thorvaldsen
visepresident

André Schreiner
styremedlem

Marit Lien
styremedlem

Sølvi Øgsnes
styremedlem

Sølvi Ness
styremedlem

Håvard Solum
styremedlem

Kristin Krohn Devold
adm. direktør

Resultatregnskap 01.01.–31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

	NOTE	2015	2014
DRIFTSINNTEKTER			
Medlemskontingent og serviceavgift	1	29 917	27 919
Innkjøpsavtaler	2	29 836	25 546
Driftsinntekt camping		5 628	6 107
Annen driftsinntekt	3	6 078	5 380
Tilskudd NHOs Opplysnings- og Utviklingsfond	16	3 762	2 946
Inntekt Regionforeningene	17	456	330
Sum driftsinntekter		75 678	68 229
DRIFTSKOSTNADER			
Personalkostnader	4,5	39 575	35 034
ADMINISTRASJONSKOSTNADER			
Avskrivning	6	189	132
Husleie og drift lokaler		2 734	2 676
Anskaffelser, rep og vedlikehold		3 661	2 926
Honorar og kjøp av tjenester	11	12 242	15 208
Møte- og reisekostnader		7 708	8 458
Generalforsamling, styre og utvalg		1 302	1 807
Informasjon, marked og representasjon		964	2 415
Annen driftskostnad		2 138	2 104
Annen driftskostnad Konfliktfondet	15	0	12
Annen driftskostnad Regionforeningene	17	1 985	2 084
Sum administrasjonskostnader		32 924	37 823
Sum driftskostnader		72 499	72 857
Driftsresultat		3 178	-4 628
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter	14	2 536	4 230
Finanskostnader		14	43
Netto finansinntekter		2 522	4 188
Resultat før skatt		5 700	-441
Skattekostnad	9	1 085	-303
RESULTAT ETTER SKATT		4 615	-138

Balanse pr. 31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

EIENDELER	NOTE	2015	2014
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Anlegg under utførelse		700	0
Transportmidler		973	309
Inventar, IKT-utstyr, kontormaskiner		3	12
Sum varige driftsmidler	6	1 676	322
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	13	1 378	770
Pensjonsmidler	5	5 205	5 991
Sum finansielle anleggsmidler		6 583	6 761
Sum anleggsmidler		8 259	7 083
OMLØPSMIDLER			
Fordringer			
Kundefordringer	1	4 746	1 461
Andre fordringer	7	68 479	11 257
Sum fordringer		73 225	12 719
Investeringer			
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	14	42 722	42 421
Sum investeringer		42 722	42 421
Bankinnskudd og kontanter	10	186 267	162 364
Sum omløpsmidler		302 214	217 503
SUM EIENDELER		310 473	224 586

Balanse pr. 31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

EGENKAPITAL OG GJELD	NOTE	2015	2014
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		76 489	71 874
Sum opptjent egenkapital		76 489	71 874
Sum egenkapital	12	76 489	71 874
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	5	3 587	5 039
Utsatt skatt	9	1 113	1 330
Sum avsetning for forpliktelser		4 700	6 368
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		9 161	6 831
Betalbar skatt	9	1 302	18
Skattetrekk og andre trekk		1 552	1 497
Skyldig offentlige avgifter		6 297	5 548
Avsatt til utbetaling leverandørbonus	2	138 690	128 540
Annen kortsiktig gjeld	8	72 282	3 909
Sum kortsiktig gjeld		229 284	146 344
Sum gjeld		233 984	152 712
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		310 473	224 586

Oslo, 31. desember 2015
15. mars 2015

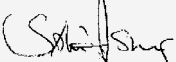
Styret for NHO Reiseliv

Ole Warberg
president

Morten Thorvaldsen
visepresident

André Schreiner
styremedlem

Marit Lien
styremedlem

Sølvi Øgsnes
styremedlem

Sølvi Ness
styremedlem

Håvard Solum
styremedlem

Kristin Krohn Devold
adm. direktør

Kontantstrømanalyse pr. 31.12.

Beløp i hele 1 000 kr

	2015	2014
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Resultat før skatt	5 700	-441
Betalte skatter	-18	-175
Ordinære avskrivninger	189	132
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	-151	0
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	-666	-286
Endring kortsiktige plasseringer	-899	-2 197
Endring i kundefordringer	-3 285	107
Endring i andre kortsiktige fordringer	-57 222	17 763
Endring i leverandørgjeld	2 330	3 350
Endring i annen kortsiktig gjeld	78 524	9 824
Endring offentlig gjeld	804	-2 474
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	25 306	25 603
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Investering i varige driftsmidler	-1 393	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-1 393	
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-10	0
Netto endring av likvider gjennom året	23 903	25 603
Likviditetsbeholdning 01.01.	162 364	136 761
Likviditetsbeholdning 31.12.	186 267	162 364
Netto endring av likvider gjennom året	23 903	25 603

Noter til regnskapet 2015

REGNSKAPSPRINSIPPER Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Ifølge vedtektene er følgende enheter er del av NHO Reiseliv:

* NHO Reiselivs Opplysnings- og Utviklingsfond

* NHO Reiselivs Konfliktfond

* NHO Reiselivs Regionforeninger

NHO Reiseliv Servicekontoret er en del av den juridiske enheten NHO Reiseliv.

SALGSINNTEKTER Inntektsføring ved salg av varer og tjenester skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. Kontingenter og serviceavgift opptjenes pr. kalenderår og vises netto etter refusjoner og rabatter.

ANLEGGSMIDLER/LANGSIKTIG GJELD Anleggsmidler er eiendeler ment til varig eie og bruk i virksomheten. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

VARIGE DRIFTSMIDLER Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets levetid dersom de har levetid over tre år og har en kostpris som overstiger kr. 15.000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

OMLØPSMIDLER/KORTSIKTIG GJELD Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år. Øvrige poster er klassifisert som anleggs-middel. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til kostpris.

KORTSIKTIGE PLASSERINGER Kortsiktige plasseringer (aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til virkelig verdi på balansedagen. Mottatt utbytte og andre utdelinger fra selskapene inntektsføres som verdiendring av markedsbaserte finansielle omløpsmidler.

FORDRINGER Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

PENSJONER Ytelsesbaserte pensjonsordninger, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelseser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarielle forutsetninger (aktuarielle gevinster og tap) under 10 % av det som er størst av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene ved begynnelsen av året innregnes ikke. Når den akkumulerte virkningen er over 10 %-grensen ved årets

begynnelse, resultat føres det overskytende over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønns- og personalkostnader.

Foreningen har også innskuddsbasert, kollektiv tjenestepensjonsordning for sine ansatte. Pensjonspremien anses som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader. Pensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

SKATT Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt erberegnet med 25 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode er utlignet og nettoført. NHO Reiseliv er skattepliktig for den delen som gjelder NHO Reiseliv Servicekontor.

AKSJER I DATTERSELSKAP Datterselskap vurderes etter kostmetoden i foreningsregnskapet. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

NOTE 1 – SERVICEAVGIFT OG MEDLEMSKONTINGEN

	2015	2014
Utfakturert medlemskontingent og serviceavgift	30 950	28 884
Kjederabatt	-1 033	-964
Netto medlemskontingent og serviceavgift	29 917	27 919
KUNDEFORDRINGER		
Kundefordringer	5 027	1 693
Avsatt tap kundefordringer	281	231
Kundefordringer	4 746	1 461

NOTE 2 – INNKJØPSAVTALER

Bokført inntekt skal dekke personalkostnader og andre kostnader i forbindelse med opprettelse og reforhandlinger av bonusavtaler for medlemmene i NHO Reiselivs Innkjøpskjede, samt gi et dekningsbidrag til driften.

Pr 31.12.2015 var det 16 ansatte i avdelingen, hvorav 10 er dedikert til aktiv kontakt mot

nye og eksisterendem medlemmer over hele landet.

Personal- og andre kostnader utgjorde MNOK 30.544. Dekningsbidraget til driften utgjorde MNOK 5.158. Dekningsbidraget er i henhold til budsjett og en vedtatt strategiplan for avdelingen.

Opptjent bonus for 2014 er utbetalt til medlemmene i 2015 med MNOK 128.540. Innkommet bonus pr 31.12 er avsatt som kortsiktig gjeld for utbetaling i 2016, og utgjør MNOK 138.690.

NOTE 3 – ANNEN DRIFTSINNTEKT

	2015	2014
Landsmøte/Årskonferanse	2 454	2 384
Tilskudd fra NHOs Arbeidsmiljøutvalg	500	500
Andre inntekter Opp- og Utfondet	201	327
Andre inntekter	2 873	2 169
SUM ANNEN DRIFTSINNTEKT	6 078	5 380

NOTE 4 – LØNN OG GODTGJØRELSE

NOTE 4 – LØNN OG GODTGJØRELSE		2015	2014
Lønnskostnader			
Lønninger		29 548	26 114
Pensjonskostnader		4 781	4 400
Andre ytelser		4 230	3 533
Andre inntekter		1 016	986
Sum annen driftsinntekt		39 575	35 034
Gjennomsnittlig antall ansatte		35,5	35
GODTGJØRELSE	Lønn	Pensjonsutgifter	Andre godtgjørelser
Administrerende direktør	1 621	74	113
Styret			423
Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for lån til administrerende direktør			

NOTE 5 – PENSJONER

Foreningen er pliktig til å ha tjenestepen- sjonsordning etter lov om obligatorisk tjenes- tepensjon. Foreningens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.	sjonsordning organisert i Storebrand AS. Pr 31.12.2015 var det 36 aktive i denne ordningen. Årets premie til innskuddspensjonsordnin- gen er 1 137 TNOK.	sjonsforsikringen for de ansatte gjennom Sto- rebrand Pensjonstjenester AS. De ble lukket for nye opptak 31.12.2003. To av ordningene er sikret og en er usikret. Nyansettelser etter denne dato innmeldt i en innskuddspensjons- ordning. Den kollektive ordningen omfatter pr. 31.12.2015 7 aktive og 8 pensjonister.
INNSKUDDSORDNING	KOLLEKTIV PENSJONSFORSIKRING	
Foreningen har en innskuddsbasert pen-	Foreningen har tre kollektive tjenestepen-	

	2015	2014
<i>Periodens pensjonskostnade</i>		
Årets pensjonsopptjening	1 473	1 329
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	1 794	1 950
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-1 729	-1 968
Administrasjonskostnader	581	597
Resultatført actuarielt tap (gevinst)	558	225
Resultatført pensjonskostnad	2 678	2 133
<i>Pensjonsforpliktelser</i>		
Netto pensjonsforpliktelser	-8 966	-7 292
Ikke resultatført estimatavvik	10 556	8 244
Balanseført pensjonsforpliktelser inkl. arbeidsgiveravgift	1 590	952
<i>Økonomiske forutsetninger</i>		
Diskonteringsrente	2,50 %	3,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,30 %	3,80 %
Årlig forventet lønnsvekst	2,50 %	3,25 %
Årlig forventet regulering av pensjoner under utbetaling	1,40 %	1,40 %
Årlig forventet G-regulering	2,25 %	3,00 %

NOTE 6 – VARIGE DRIFTSMIDLER

	Anlegg under utførelse	Transport- midler	Kontor- maskiner	Inventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2015	0	599	693	1 059	2 352
Tilgang	700	1 043	0	0	1 743
Avgang	0	599	0	0	599
Anskaffelseskost 31.12.2015	700	1 043	693	1 059	3 495
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2015		290	683	1 057	2 030
Avgang		400	0	0	400
Årets avskrivninger		179	10	0	189
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2015		69	693	1 057	1 819
Bokført verdi 31.12.2015	700	973	0	3	1 676
Økonomisk levetid		5 år	3 år	5 år	
Avskrivningsplan		Lineær	Lineær	Lineær	

NOTE 7 – ANDRE FORDRINGER

	2015	2014
Forskuddsbetalte kostnader	4 001	1 422
Mellomregning NHO Servicepartner	5 207	59
Fordringer leverandører	59 228	9 677
Andre kortsiktige fordringer	43	99
	68 479	11 257

NOTE 8 – ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	2015	2014
Skyldig feriepenger	3 271	2 939
Kortsiktige gjeld regioner	346	255
Påløpte kostnader	2 426	715
Kjederabatter	1 033	0
Skyldig innkjøpsavtaler	64 077	0
Gjeld til Hans R Larsens Legat	1 130	0
	72 283	3 909

NOTE 9 – SKATTEKOSTNAD

	2015	2014
<i>Årets skattekostnad fremkommer slik:</i>		
Betalbar skatt på årets resultat	1 269	0
Endring i utsatt skatt	-217	-322
Beregnet formueskatt	32	19
Årets totale skattekostnad på ordinært resultat	1 085	-303
<i>Beregning av årets skattegrunnlag:</i>		
Resultat før skattekostnad	4 181	-1 220
Permanente forskjeller	47	29
Endring i midlertidige forskjeller	530	1 134
Anvendelse av fremførbart underskudd	-56	0
Grunnlag betalbar skatt	4 701	-57
Skatt 27%, som utgjør sum betalbar skatt på årets resultat	1 269	0
<i>Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:</i>		
Betalbar skatt på årets resultat	1 269	0
Betalbar formueskatt	32	18
	1 302	18
<i>Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt</i>		
<i>Forskjeller som utlignes:</i>		
Anleggsmidler	66	-169
Omløpsmidler	-203	-150
Netto pensjonsmidler	4 589	5 301
Akkumulert fremført underskudd	0	-57
Sum	4 452	4 924
Utsatt skatt 25 % / 27 %	1 113	1 330

NHO Reiseliv er skattepliktig for den delen som gjelder NHO Reiseliv Servicekontor.

NOTE 9 – SKATTEKOSTNAD FORTS.

	2015	2014
<i>Resultatregnskap NHO Reiseliv Servicekontor</i>		
DRIFTSINNTEKTER		
Medlemskontingent og serviceavgift	19 446	18 148
Innkjøpsavtaler	29 836	25 546
Driftsinntekt camping	5 717	6 107
Andre driftsinntekter	13 419	6 844
Sum driftsinntekter	68 418	56 646
Personalkostnader	31 840	27 772
Avskrivning	130	132
Husleie og drift lokaler	1 918	1 800
Anskaffelser, rep og vedlikehold	3 347	2 589
Honorar og kjøp av tjenester	15 979	12 529
Møte- og reisekostnader	6 394	6 832
Generalforsamling, styre og utvalg	1 198	1 592
Informasjon, marked og representasjon	681	1 802
Annen driftskostnad	4 077	4 432
Sum andre driftskostnader	33 725	31 709
Sum driftskostnader	65 565	59 481
Driftsresultat	2 854	-2 835
Netto finans	1 327	1 615
Resultat før skatt	4 181	-1 220
Skattekostnad	1 085	-303
RESULTAT ETTER SKATT	3 096	-917

NOTE 10 - BANKINNSKUDD

	2015	2014
Frie bankinnskudd	184 686	160 867
Bundne midler skattetrekk	1 582	1 497
SUM BANKINNSKUDD	186 267	162 364

NOTE 11 – HONORAR OG KJØP AV TJENESTER

	2015	2014
Bidrag til NHO	3 650	6 323
NHO Servicepartner, fellestjenester	2 924	2 638
Innkjøpsavdelingen	2 323	307
Campingavdelingen	1 670	1 360
Kommunikasjon og næringspolitikk	578	1 571
Årskonferanse/Landsmøte	1 089	887
Andre honorar	9	2 123
	12 242	15 208

REVISOR NHO REISELIV SERVICEKONTOR	REVISOR NHO REISELIV Kostnadsført revisjonshonorar for NHO Reiseliv, Konfliktfondet og Opplysnings- og Utviklingsfondet i 2015 utgjør 127 TNOK. I til-	legg kommer andre tjenester med kr 13 TNOK. Regionforeningene har kostnadsført til sammen 96 TNOK. i revisjonshonorar og andre tjenester. Alle beløpene er inklusive mva.
Kostnadsført revisjonshonorar i 2015 utgjør 71 TNOK. Beløpet er inklusive mva.		

NOTE 12 – EGENKAPITAL	NHO Reiseliv	Opp/ut- fondet	Konflikt- fondet	Region- foreninger	NHO Reiseliv Servicekontor	Sum
Egenkapital 01.01.2015	11 645	2 239	43 674	4 285	10 031	71 874
Årets resultat	-770	1 303	832	155	3 096	4 615
Egenkapital 31.12.2015	10 874	3 542	44 507	4 440	13 126	76 489

NOTE 13 – INVESTERINGER I AKSJER OG ANDELER

	Antall	Eierandel	Ansk.kost	Bokført
Reiseliv i Nord AS	120	100 %	120	120,000
BookNorway AS	102	5,02 %	88	0,000
Reiseliv Publishing AS (HRR)			35	35,000
Camping Key Alliance AB	500	5 %	5	5,000
Storebrand ASA ordinære	903		41	40,635
Matvett AS	10		10	10,000
Aksjer og andeler regionforeningene			1 167	1 167
SUM			1 466	1 378

Reiseliv i Nord AS er heleiet av NHO Reise- livs regionforening Nord-Norge.	Det er ikke utarbeidet konsernregnskap etter unntaksregelen for små foretak.
--	---

NOTE 14 – FONDSPLASSERINGER

	Markedsverdi pr. 31.12	Avkastning 2015
NHO Landsforeningsfond, andel NHO Reiseliv	11 575	207
NHO Landsforeningsfond, andel NHO Reiseliv Konfliktfond	31 146	693
SUM	42 722	900

NOTE 15 – NHO REISELIVS KONFLIKTFOND

Konfliktfondet ble opprettet 01.01.2003 etter vedtak på Landsmøtet oktober 2002. Fondet er i henhold til vedtektene en del av NHO Reiseliv. Regnskapsførselen gjøres	dog separat, og midlene er satt inn på egen bankkonto. Det er ikke krevet inn premie i 2015, da fondet har nådd kapitalgrensen på 30 millioner som var en del av vedtaket ved	opprettelsen. Det er ikke foretatt utbetalin- ger fra fondet i perioden 2003–2015.
---	--	---

	2015	2014
RESULTATREGNSKAP		
Innbetalt premie	0	0
Sum inntekter	0	0
Driftskostnader	13	12
Sum driftskostnader	13	12
Finansinntekter	845	1 905
Sum finansposter	845	1 905
Årets resultat	832	1 893
BALANSE PR. 31. 12		
Andre markedsbaserte finansielle instrumenter	31 145	30 453
Bankinnskudd, kontanter og lignende	13 360	13 221
Sum omløpsmidler	44 506	43 674
SUM EIENDELER	44 506	43 674
Egenkapital 01.01	43 674	41 781
Årets resultat	833	1 893
Sum egenkapital	44 507	43 674
Kortsiktig gjeld	0	0
Sum gjeld	0	0
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	44 507	43 674

NOTE 16 – NHO REISELIVS OPPLYSNINGS- OG UTVIKLINGSFOND

OU-fondet er definert som tilskudd til NHO Reiseliv fra NHOs Opplysnings- og	Utviklingsfond. Aktivitetene rapporteres til NHO. Fondet har ikke egne ansatte.
--	---

	2015	2014
RESULTATREGNSKAP		
NHO tilskudd	3 762	2 946
Andre inntekter	201	325
Sum driftsinntekter	3 963	3 271
Administrasjonsutgifter	0	347
Prosjekter og aktiviteter	2 686	2 873
Sum kostnader	2 686	3 220
Annen renteinntek	25	36
Årets resultat	1 303	87
BALANSE PR. 31. 12		
Kortsiktige fordringer	1 278	51
Bankinnskudd, kontanter og lignende	2 264	2 187
Sum omløpsmidler	3 542	2 239
SUM EIENDELER	3 542	2 239
Egenkapital 01.01.	2 239	2 152
Årets resultat	1 303	87
Sum egenkapital	3 542	2 239
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	3 542	2 239

NOTE 17 – NHO REISELIVS REGIONFORENINGER

Med virkning fra 01.01.2006 ble de tidligere elleve lokalforeningene omdannet til syv regionforeninger. Nedenfor vises en oppstilling over regionforeningene og hovedtallene for 2015. Tallene for 2014 er sammenlignbare.

	Inventar	Sum
RESULTAT		
Region Nord-Norge	17	-6
Region Midt-Norge	21	33
Region Vest-Norge	58	-72
Region Sør-Norge	19	43
Region Øst-Norge	5	88
Region Innlandet	14	-20
Region Oslo og Akershus	21	-62
SUM	155	4

	Aksjer og andeler	Fordringer	Bankinnsk. og kont.	Egenkapital	Kortsiktig gjeld
BALANSE PR. 31.12					
Region Nord-Norge	328	0	266	337	257
Region Midt-Norge	800	3	511	1 280	32
Region Vest-Norge	13	12	532	476	82
Region Sør-Norge	30	21	375	412	13
Region Øst-Norge	0	0	626	626	0
Region Innlandet	0	0	950	950	0
Region Oslo og Akershus	120	0	263	360	23
SUM	1 291	36	3 522	4 441	407

BALANSE PR. 31.12	4 849
BALANSE PR. 31.12	4 849

Revisjonsberetning

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 367 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 24 01
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

Til generalforsamlingen i
NHO Reiseliv

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for NHO Reiseliv, som består av foreningsregnskap og konsernregnskap. Foreningsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foreningens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foreningens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om foreningsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

2

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for NHO Reiseliv avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av foreningens og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlingene vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foreningens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 15. mars 2016
ERNST & YOUNG AS

Asbjørn Lør
statsautorisert revisor

